

BIULETYN EUROPY
ŚRODKOWEJ I WSCHODNIEJ –
PULS REGIONU

– NUMER 3 –

BULLETIN OF CENTRAL
AND EASTERN EUROPE –
PULSE OF THE REGION

– NO. 3 –

partner projektu

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

Konrad
Adenauer
Stiftung

central & eastern europe
development institute

Przegląd bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Europie Środkowej i Wschodniej

Łukasz Białek

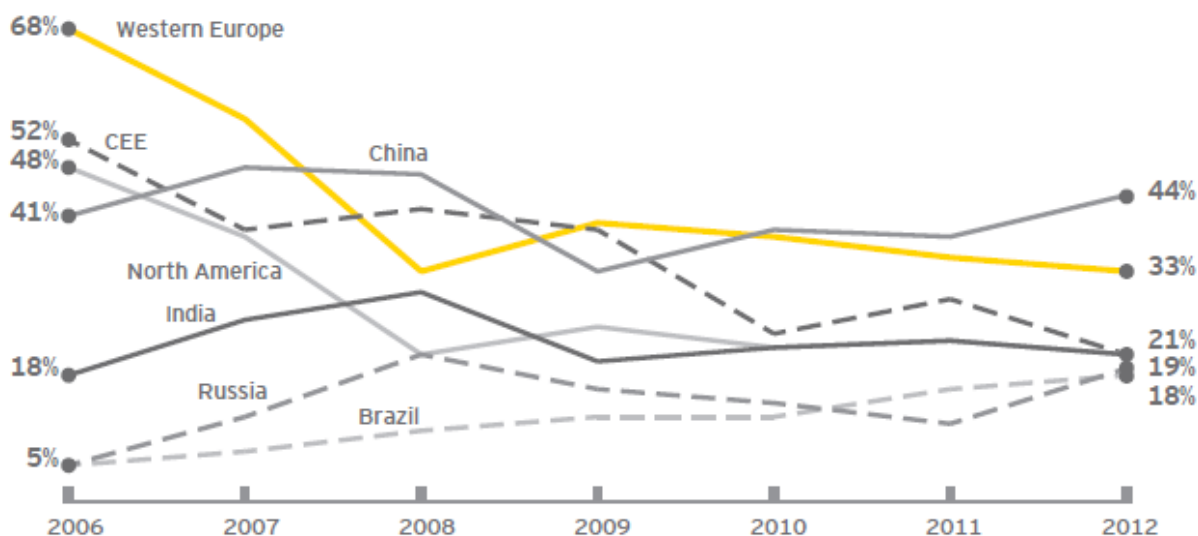
Podsumowanie

Już od 20 lat Europa Środkowa i Wschodnia przyciąga sobą inwestorów. Od czasów postkomunistycznej transformacji region jest znany z korzystnego współczynnika kosztów pracy oraz szybko rosnących rynków. Proces integracji ze strukturami europejskimi, zakończony w 2004, miał swoje przełożenie na wzrost udziału euro w bezpośrednich inwestycjach zagranicznych (BIZ). Będąc częścią Unii Europejskiej, region Europy Środkowej i Wschodniej dokonał szybkiego przeskoku do standardów zachodnich, zachowując jednocześnie niższe koszty operacyjne. Członkostwo w UE gwarantuje dodatkowo krajom regionu dostęp do licznych środków UE.

Według badania Ernst & Young, Europa Środkowo-Wschodnia stała się trzecim pod względem atrakcyjności regionem inwestycji. Niemniej jednak inne gospodarki zdają się rozwijać bardziej dynamicznie, przyciągając uwagę inwestorów zagranicznych. W rezultacie, atrakcyjność regionu Europy Środkowo-Wschodniej zmniejszyła się drastycznie, podczas gdy takie kraje jak Brazylia, Rosja, Indie, Chiny oraz, ostatnio, Afryka Południowa (znane jako BRICS), stały się doskonałymi adresatami BIZ. Co więcej, region nadal pozostaje w tyle za swoimi zachodnimi sąsiadami. Pomimo szybko rosnącego zainteresowania gospodarkami Europy Środkowo-Wschodniej, jedynie Polska znajduje się pośród najlepszych krajów EU pod względem przyciągania BIZ¹.

¹ Ernst & Young 2012: Europejskie badanie atrakcyjności inwestycyjnej

Jakie są trzy najbardziej atrakcyjne regiony dla prowadzenia operacji biznesowych

Źródło: Ernst & Young, European attractiveness survey 2012

Jedność w różnorodności

Mimo, że Europa Środkowo-Wschodnia postrzegana jest jako całość, kraje regionu różnią się znacznie pod względem osiągnięć gospodarczych, zdolności absorpcji BIZ oraz podejścia do stosowania zachęt inwestycyjnych. Polska i Czechy są krajami, które mogą pochwalić się szczególnymi sukcesami w przyciąganiu kapitału zagranicznego, w 2011 roku przyływ BIZ do obu krajów był większy niż we wszystkich pozostałych krajach regionu razem wziętych (około 15.82 miliardów euro w porównaniu z 11,55 miliardami). Z drugiej strony raport Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD) pokazuje jasno, że biorąc pod uwagę rozmiar poszczególnych gospodarek, niektóre kraje regionu Europy Środkowo-Wschodniej prześcigają Polskę oraz Czechy. Pod tym względem szczególnie dobrze radzą sobie - i to pomimo kryzysu, który wywiera nacisk na ich wrażliwe gospodarki - pozostałe dwa kraje Grupy Wyszehradzkiej: Węgry i Słowacja. Wreszcie, „nowicjusze” w UE, Rumunia i Bułgaria, są uznawane za nową siłę w regionie.

Poza tym istnieją pewne różnice kulturowe oraz geopolityczne, które sprawiają, że pewne kraje mają tendencję do zwracania się w określonych kierunkach, tak jak kraje

Skandynawskie w kierunku krajów Bałtyckich, Niemcy w kierunku Czech, Węgry – Rumunii, Grecji oraz Bułgarii. W rezultacie wpływ tych gospodarek będzie większy. Niemniej jednak, wszystkie gospodarki regionu mają jeden punkt wspólny – to jest wpływ UE-17. Ponad 70% przyływu BIZ pochodzi z krajów strefy euro, współczynnik ten różni się w zależności od poszczególnych krajów od 65% do 90% (z jednym znaczącym wyjątkiem, którym są kraje Bałtyckie, gdzie inwestycje pochodzące ze strefy euro sięgają najwyżej 35% całkowitej wielkości BIZ).

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne były w największym stopniu skierowana do sektora towarów i usług niepodlegających wymianie (budownictwo, usługi), tj. sektorów skupionych na rynku wewnętrznym. Z jednej strony, BIZ były kolejnym czynnikiem wspierającym wzrost popytu wewnętrznego w krajach Europy Środkowo-Wschodniej przed wybuchem kryzysu finansowego. Z drugiej zaś strony, BIZ doprowadziły do „przegrzania” tych gospodarka, wzrostu wartości walut krajowych oraz znacznego wzrostu kosztów pracy. W rezultacie, wpływ globalnego kryzysu finansowego na region był silniejszy niż w innych częściach świata.

W rezultacie, kryzys finansowy w strefie euro mocno uderzył w sąsiadujące kraje Europy Środkowej i Wschodniej, zniechęcając potencjalnych inwestorów i spowalniając tempo przyływu kapitału zagranicznego. Ponieważ kryzys finansowy jeszcze się nie zakończył i nadal jest źródłem nowych niepokojów prawie każdego dnia, jest niezwykle trudno precyzyjnie przewidzieć przebieg wydarzeń nawet w bliskiej przyszłości.

Wybuch kryzysu finansowego w 2009 roku spowodował znaczny spadek bezpośrednich inwestycji zagranicznych na korzyść mniej pewnych, niebezpośrednich przepływów inwestycji zagranicznych, na przykład inwestycji w papiery wartościowe. Wysoki poziom niechęci do podejmowania ryzyka oraz problemy z płynnością finansową, przed którymi stoją instytucja finansowe walczące z kryzysem w obszarze euro, będą czynnikami zmniejszającymi szybki przyrost napływu inwestycji zagranicznych. Oznacza to, że gospodarki Europy Środkowo-

Wschodniej stracą dodatkowy bodziec, który mógłby zwiększyć ich popyt wewnętrzny.

Co się zmieniło?

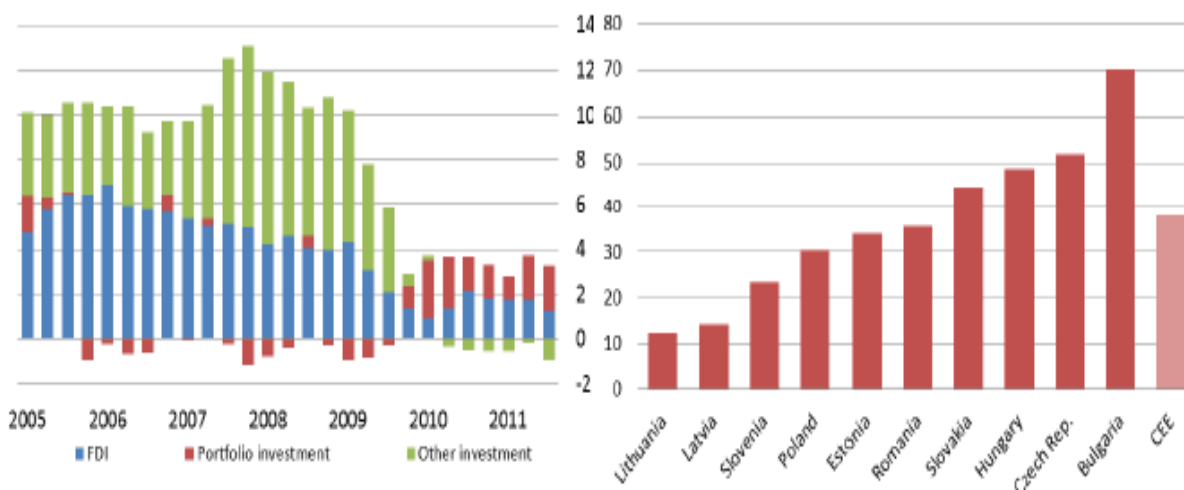
Po okresie boomu w sektorze usług takich jak bankowość oraz IT, nastąpił wyraźny zwrot w stronę przemysłu, szczególnie samochodowego oraz farmaceutycznego, które pozostały nienaruszone, podczas gdy ogólny poziom BIZ spadał.

Także inwestycje zagraniczne opierają się teraz mniej na tradycyjnym przetwarzaniu, a bardziej na wiedzy dostępnej w kraju docelowym. W konsekwencji, outsourcing stał się popularny w ostatnich latach, szczególnie w sektorze IT (Business process outsourcing - BPO).

Wreszcie, tradycyjne inwestycje *greenfield* są częściej zastępowane przez fuzje oraz bardziej ogólnie przez reinwestycję zysków, przez już istniejących inwestorów.

Napływ kapitału zagranicznego netto do gospodarek Europy Środkowej i Wschodniej w % udziału w PKB, 4-kwartalowa średnia ruchoma

Całkowita wartość BIZ pochodzących ze strefy euro pod koniec 2009 roku, jako % PKB

Źródło: Eurostat, obliczenia NBP

Bułgaria

Przegląd sytuacji

Z jednej strony Bułgaria jest prawdopodobnie najmniej rozwiniętym gospodarczo krajem w UE, z ciągle dużą korupcją, niewystarczającą infrastrukturą oraz środowiskiem dla biznesu, a z drugiej strony, kraj ten oferuje najniższe podatki w UE², najbardziej konkurencyjne koszty pracy w krajach Europy Środkowej i Wschodniej, co owocuje w rozwoju nowych rynków takich jak teleinformatyka, telekomunikacja oraz outsourcing. Niemniej jednak bliskie powiązania gospodarcze z Grecją czynią ten kraj niezmiernie wrażliwym na obecny kryzys zadłużenia oraz niepewność Greckiego „być albo nie być” w strefie euro.

Gospodarka

Tak jak w inne kraje Europejskie, Bułgaria została dotknięta recesją w 2009 , która nadal wywiera negatywny wpływ na gospodarkę kraju. Niemniej jednak, Bułgaria ma drugi najniższe ratio długu do PKB w UE oraz jeden z najniższych deficytów budżetowych w Europie (2,1%), który zapewnia pewną stabilność i przyciąga inwestorów³.

BIZ

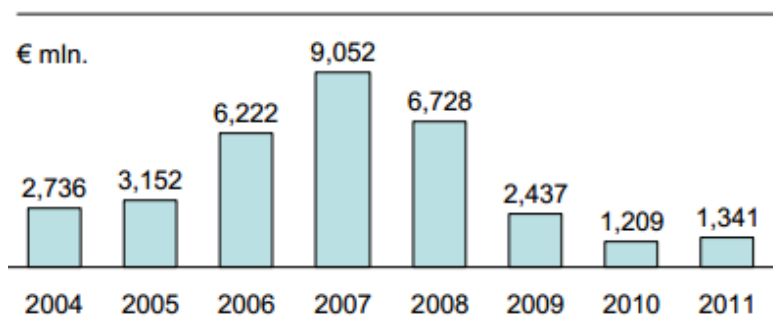
Według wstępnych danych Narodowego Banku Bułgarii, napływ BIZ do Bułgarii w okresie od stycznia 2012 do lipca 2012 wyniosły 846,2 milionów euro, podwajając tym samym wartości zanotowane w tym samym okresie poprzedniego roku (376,5 milionów euro w okresie styczeń-lipiec 2011)⁴. Pod koniec 2011 całkowita wartość BIZ wyniosła 36,7 miliardów euro

² Stawka podatku dochodowego od osób prawnych: 10%

³ Invest Bulgaria Agency

⁴ Bulgarian National Bank

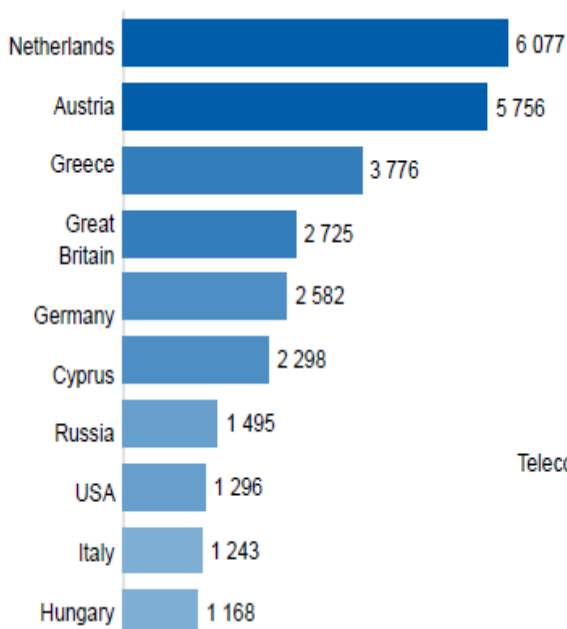
Napływ BIZ w mln euro

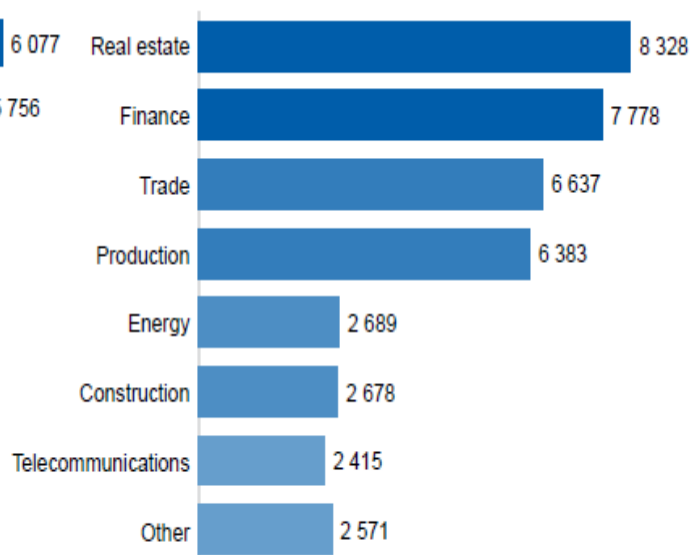
Źródło: Narodowy Bank Bułgarii

Holandia pozostaje największym inwestorem w Bułgarii, zarówno kwartalnie jak i w ujęciu całocowym. Inne znaczące przyprływy BIZ pochodzą z Austrii, Zjednoczonego Królestwa oraz z Rosji. Znaczącymi inwestorami w Bułgarii są, między innymi, Audi, Siemens, Schell, Unicredito, Videoton, Lukoil, RAO Gazprom, Nestle, Carlsberg, Allianz, Coca-Cola, HP i wiele innych⁵.

Wartość BIZ ze względu na kraj pochodzenia kapitału, 1996-2011 (mln euro)

Wartość BIZ ze względu na gałąź przemysłu, 1996-2011 (mln euro)

Źródło: Eurostat / Invest Bulgaria Agency

⁵ Źródło: <http://www.investbulgaria.com/MajorInvestorsInBulgaria.php>

Zachęty inwestycyjne i polityka państwa

Z podatkiem CIT na poziomie 10% Bułgaria (na równi z Cyprzem) ma najbardziej korzystny system podatkowy w Europie. Jeśli zaś chodzi o zachęty inwestycyjne, kraj zapewnia między innymi pełne zwolnienie z podatków w regionach gdzie bezrobocie przekracza o ponad 35% średnią krajową oraz dotacje na zatrudnienie/szkolenia pracowników. Bułgaria uchwaliła także ustawę o promocji inwestycji (ang. Investment Promotion Act – IPA), która wprowadza klasy inwestycyjne (A i B), które praktycznie definiują wysokość wsparcia dostępnego dla inwestora, w zależności od celu oraz obszaru danego projektu (R&D, innowacje, zielona energia itd.).

Czechy

Przegląd sytuacji

Na przestrzeni lat Czechy potwierdziły swoją silną pozycję w regionie Europy Środkowo-Wschodnia. Dzięki swojemu „zachodniemu” rozumieniu mechanizmów rynkowy oraz specjalizacji w innowacji, kraj znajduje się na szczycie rankingów atrakcyjności inwestycyjnej. Co więcej, wielu inwestorów docenia wysokokwalifikowanych siłę roboczą oraz w pełni rozwiniętą infrastrukturę. To, między innymi te cechy, czynią Czechy jednym z liderów regionu jeśli chodzi o napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Gospodarka

Niemniej jednak, ostatnia stagnacja niewątpliwie dotknęła także Czeską gospodarkę. Oczywistym powodem tej sytuacji był pogłębiający się kryzys strefy euro, który przenika także do krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Ponadto, nierozwiązany problem greckiego „być albo nie być” w strefie euro, jak również niewydolny hiszpański sektor bankowy, w pewnym stopniu przyczyniły się do skurczenia się czeskiej gospodarki w tym roku. Mimo wszystko, ewidentny kryzys nie nadszarpnął

zaufania gospodarczego w kraju, zaufanie to podzielane jest także przez zagranicznych inwestorów, a swoje odzwierciedlenie znajduje w podstawowych indykatorach jak inflacja czy poziom bezrobocia⁶.

BIZ

Do chwili obecnej, czeska gospodarka zarejestrowała ponad 170 000 spółek z różnych dziedzin przemysłu, które są zasilane kapitałem zagranicznym. Prawdziwy przyływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych rozpoczął się na przełomie stulecia, kiedy nowe regulacje podatkowe przyniosły korzystny klimat dla biznesu. Pomimo kryzysu ekonomicznego na kontynencie, który krępował napływ inwestycji przez kilka miesięcy, ogólny trend zagranicznych inwestycji okazał się pozytywny, sięgając wartość 102 miliardów euro w marcu 2012⁷. Ponadto Czech znajdują się na pierwszym miejscu wśród krajów Europy Środkowo-Wschodniej z najwyższym wskaźnikiem napływu BIZ per capita, który osiągnął 12,977 euro w marcu 2012.

Wartość napływu Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych per capita (w EURO)					
2005	2006	2007	2008	2009	2010
5,016	5,893	7,354	7,767	8,312	9,238

Źródło: CzechInvest

Pomiędzy ponad 70 000 zagranicznych spółek różnego typu w Czechach, największe i najbardziej wpływowe firmy to ABB, Continental, DANONE, Ford, Panasonic, Nestlé, IBM, DHL, Astra Zeneca, Rockwell, Procter & Gamble, Renault, Siemens, Lufthansa, Honeywell, Volkswagen oraz wiele innych⁸. Po długim okresie inwestycji zorientowanych na produkcję, kraj stał się także atrakcyjny dla usług oraz centrów R&D, które zdominowały ostatnio projekty. Według agencji CzechInvest, najbardziej solidnymi sektorami, charakteryzującymi się stałym wzrostem BIZ są

⁶ Więcej szczegółów, patrz: <http://www.cnb.cz>

⁷ Czech National Bank

⁸ CZECHINVEST, Investment Climate in the Czech Republic

teleinformatyka, usługi wspierania biznesu, przemysł lotniczy, przemysł samochodowy, maszynaria przemysłowa, wyposażenie i narzędzia, nauki przyrodnicze, inżynieria elektryczna i elektroniczna, odnawialna energia i nanotechnologie.

Polityka państwa

Jednym z ważniejszych czynników, które przyciągają zagranicznych inwestorów do Czech jest szeroka oferta państwowych zachęt inwestycyjnych. Duża część pomocy przypada na projekty związane z produkcją, dzięki pełnym oraz częściowym ulgom podatkowym do 10 lat, dotacjom na tworzenie miejsc pracy sięgającym nawet 2000 euro za każde nowoutworzone miejsc pracy, dotacjom na szkolenia oraz przekwalifikowanie oraz na skutek preferencyjnej sprzedaży terenów państwowych. Do niedawna zachęty te były dostępne tylko dla inwestorów operujących w sektorze produkcyjnym. Jednak w lipcu 2012 nowelizacja ustawy o zachętach inwestycyjnych rozciągnęła pomoc państwową na centra technologii oraz usługi wspierania biznesu. Poza zachętami państwowymi zagwarantowanymi przez wymienioną ustawę, Ministerstwo Przemysłu i Handlu zainicjowało program operacyjny Przedsiębiorczość i Innowacja, który obejmuje 15 różnych programów pomocowych, z włączeniem nier refundowanych subsydiów, preferencyjnych pożyczek oraz gwarancji. We wszystkich wyżej wspomnianych przypadkach, pomoc jest zapewniona we wszystkich regionach za wyjątkiem Pragi.

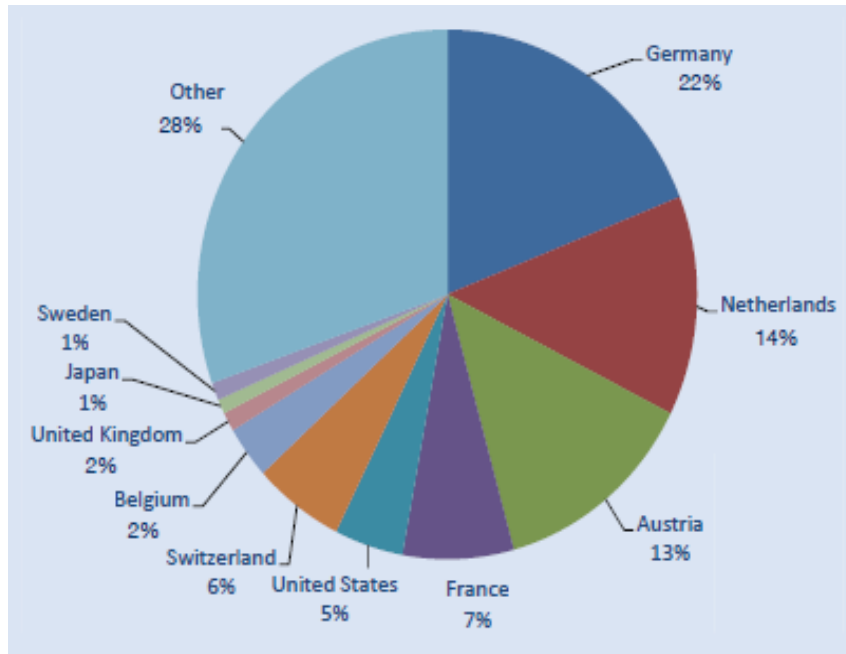
Wreszcie, Czechy mają do dyspozycji fundusze strukturalne w ramach polityki spójności UE w wysokości 26,7 miliardów euro. Instytucją odpowiedzialną za wdrożenie projektów jest CzechInvest.

Wnioski

Czechy pozostają jednym z głównych krajów docelowych BIZ. Wydaje się, że nawet spowolnienie gospodarcze nie jest w stanie zachwiać dobrze ugruntowanym

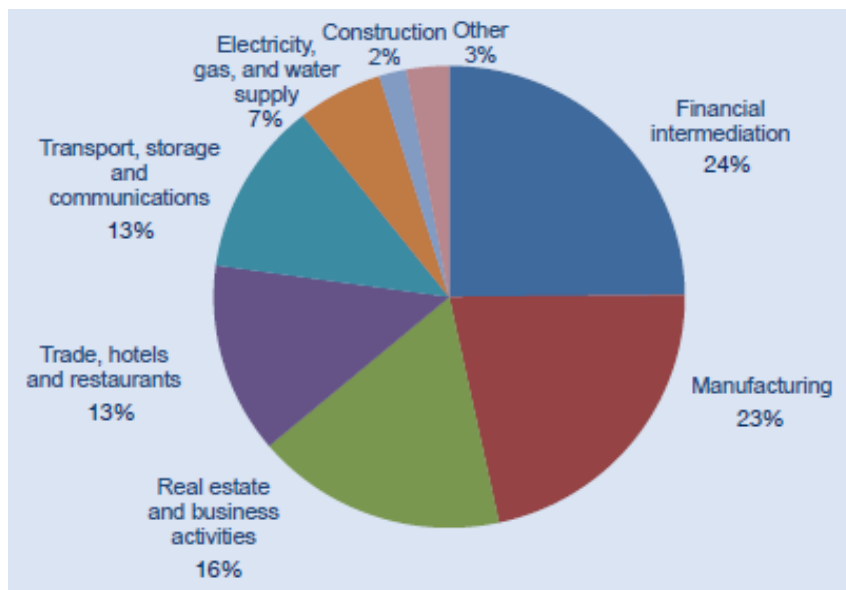
zaufaniem inwestorów zagranicznych, w połączeniu z zachodnimi standardami, stabilnością oraz przyjaznemu biznesowi środowisku.

Skumulowany napływ BIZ ze względu na pochodzenie kapitału 1993-2011(Suma 77,1 miliardów euro)

Źródło: Czeski Bank Narodowy 2012

Skumulowany napływ BIZ ze względu na pochodzenie kapitału 1993-2011(Suma 77,1 miliardów euro)

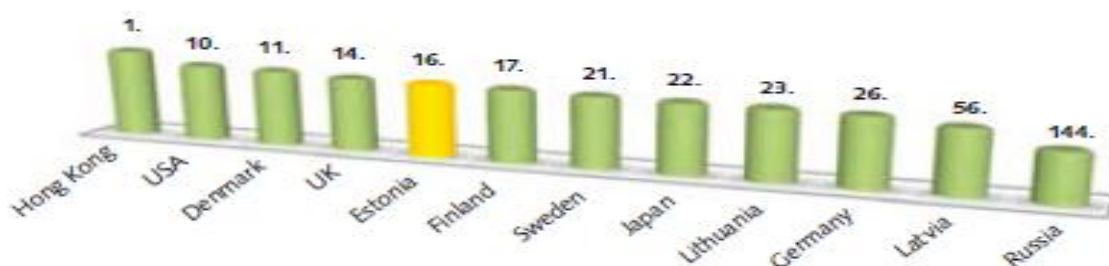
Źródło: Czeski Bank Narodowy 2012

Estonia

Przegląd sytuacji

Jeden z najmniejszych krajów Europy Środkowej i Wschodniej, Estonia, dostarcza „zdrowego” i stabilnego środowiska dla inwestycji, dzięki wysokiej kulturze biznesowej, porządkowi instytucyjnemu oraz innowacyjności. Zgodnie z różnymi wskaźnikami klimatu biznesowego przede wszystkim dzięki łatwości prowadzenia przedsiębiorstw, kraj znajduje się wyżej niż jakikolwiek inny kraj regionu. Tak jak Litwa i Łotwa, Estonia jest bardzo silnie związana z krajami skandynawskimi i jej perspektywy zależą w dużym stopniu od wyników gospodarczych tego regionu. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne grają kluczową rolę w gospodarce estońskiej, sięgając aż 85,6% PKB⁹.

Indeks wolności gospodarczej 2012

Źródło: Estonian Investment and Trade Agency

Ożywienie gospodarcze

Gospodarka Estonia okazała się być raczej odporna na kryzys ekonomiczny. Kraj odnotował szybką poprawę w pierwszej połowie 2011, ze wzrostem PKB na imponującym poziomie 8,3% pod koniec roku. Dodatkowo, Estonia jest najmłodsza gospodarka, która przyjęła euro (jest jednym z dwóch członów strefy euro z regionu Europy Środkowo-Wschodniej).

⁹ Estonian Investment and Trade Agency

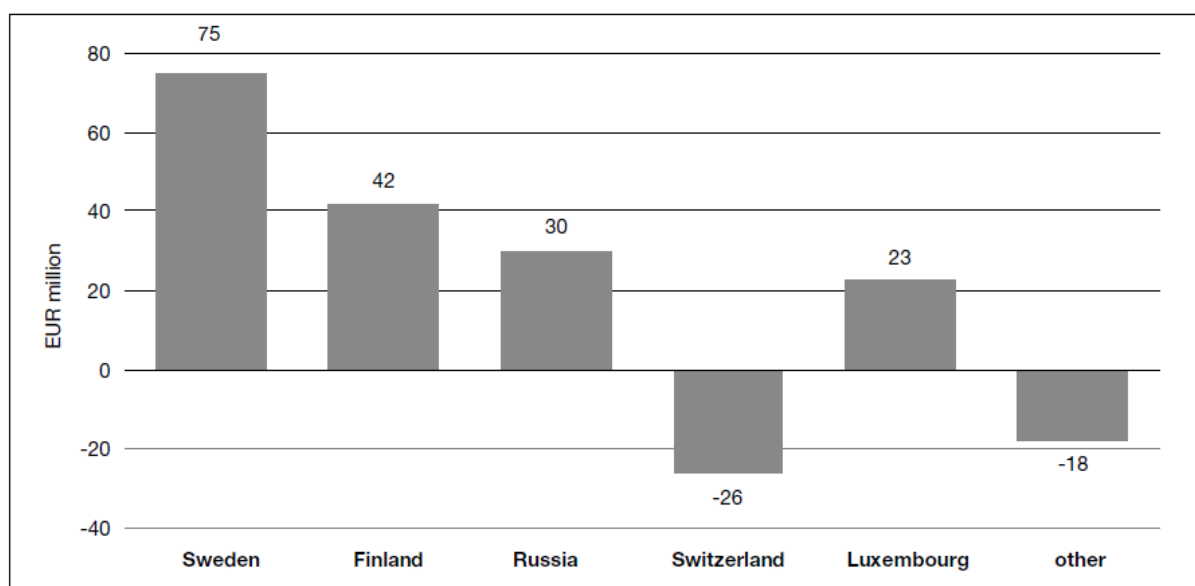
BIZ

W pierwszym kwartale 2012, poziom BIZ w Estonii zwiększył się o 124 miliony euro. Po kilku latach deficytu, skumulowana wartość BIZ w Estonii nieznacznie wzrosła, jednak wzrost ten stanowił zaledwie jedną trzecią przyrostu odnotowanego rok wcześniej.

Głównymi inwestorami były Szwecja, z ponad 75 milionami euro i ponad połową ogólnej wartości BIZ, Finlandia oraz Rosja (odpowiednio 42 miliony euro i 30 milionów euro). Innymi znaczącymi inwestorami była Holandia oraz Wielka Brytania. Nie jest również niespodzianką, że usługi finansowe oraz ubezpieczenia stanowiły większość BIZ, to jest 32% wartości końcowej. Kolejne 30% i 26% zostały zainwestowane w sektor produkcyjny oraz magazynowanie.

Skumulowana wartość BIZ w Estonii sięgała około 13 miliardów euro pod koniec pierwszego kwartału 2012 roku. Zagraniczni inwestorzy bezpośredni ulokowali swoje zasoby głównie w pośrednictwie finansowym oraz firmach ubezpieczeniowych, produkcji, działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości i handlem hurtowym i detalicznym.

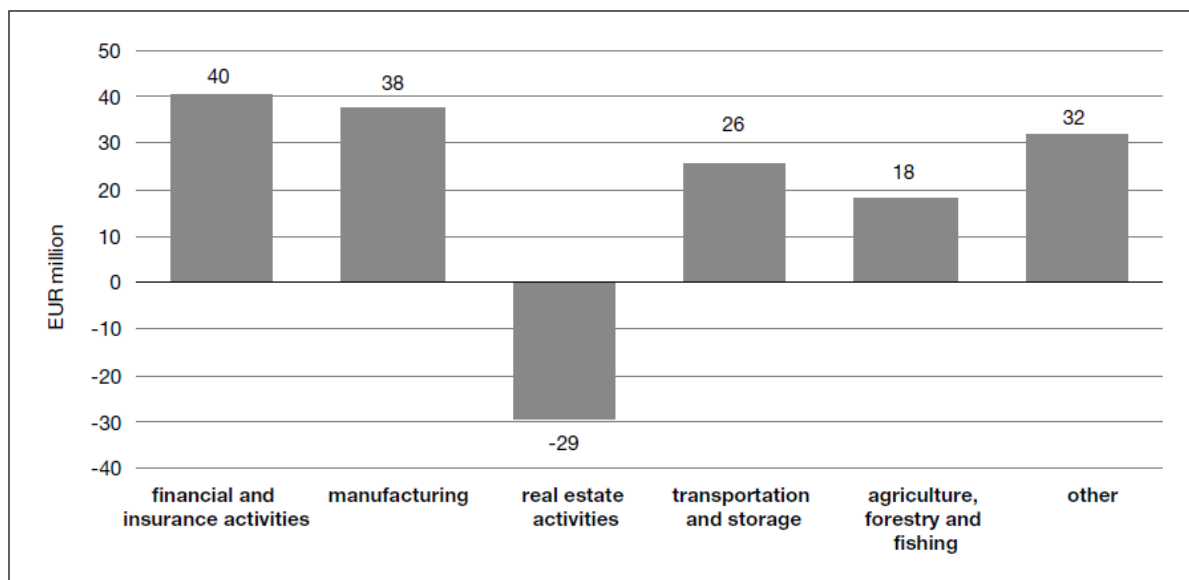
Bezpośrednie inwestycje w Estonii ze względu na kraj pochodzenia inwestorów w pierwszym kwartale 2012 r.

Źródło: Bank of Estonia

Wśród największych inwestorów w Estonii należy wymienić Swedbank, SEB, ING Luxembourg, CityBank Hong Kong, Tele2, Toyota, 3M, Alstom, KPMG, Fujitsu, Procter & Gamble oraz Shell.

Bezpośrednie inwestycje w Estonii ze względu na obszar aktywności w pierwszym kwartale 2012 r.

Źródło: Bank of Estonia

Węgry

Przegląd sytuacji

Pomimo, iż Węgry są jedną z większych gospodarek w Europie Środkowo-Wschodniej, z PKB sięgającym 105 miliardów euro, kryzys finansowy boleśnie dotknął ten kraj, prawdopodobnie w większym stopniu niż jakikolwiek inny kraj regionu. Ogólne wyniki dotyczące BIZ nie są właściwie tak słabe, ponieważ kraj ten może pochwalić się jednym z najwyższych poziomów BIZ per capita (około 6,870 euro¹⁰), który zawdzięcza głównie swojemu korzystnemu położeniu w centrum Europy oraz jednymi z najniższych kosztów pracy w Europie Środkowo-Wschodniej.

¹⁰ Ernst & Young's 2012: Europejskie badanie atrakcyjności inwestycyjnej

Problemy gospodarcze

Kryzys gospodarczy mocno uderzył Węgry, wywierając wpływ na prawie wszystkie części krajowej gospodarki. Podczas gdy wiele krajów wydaje się powoli wychodzić z recesji, większość prognoz dla Węgier nie przewiduje poprawy przed 2013 rokiem. Co gorsza, polityka rządu oraz pogarszające się stosunki z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, spotykają się z negatywnym odbiorem inwestorów.

BIZ – od kogo i skąd

Pod koniec 2011, całkowita wartość BIZ wyniosła ponad 68.5 miliardów euro, co dawało Węgrom jeden z najlepszych poziomów per capita w regionie. Najwięksi inwestorzy byli przedstawicielami przemysłu produkcyjnego, który pozostawał tradycyjnie jednym z najważniejszych sektorów napływu BIZ. Węgry są szczególnie popularnym kierunkiem dla przemysłu samochodowego z takimi firmami jak Audi, Continental, Suzuki, GM, Mercedes czy Daimler na czele, rozbudowującymi bądź wprowadzającymi nowe projekty inwestycyjne. Inną gałęzią węgierskiego przemysłu, która osiągnęła sukces jest elektronika i teleinformatyka. Węgry są w istocie, największym producentem elektroniki w całym regionie, z produkcją pokrywającą czwartą część produkcji Europy Środkowo-Wschodniej¹¹. Kluczowymi producentami są, między innymi, Bosch, Electrolux, Siemens, Flextronix, Videoton, IBM oraz Jabil.

Niemniej jednak Węgry odnotowały znaczący wzrost projektów inwestycyjnych w sektorach usługowym oraz outsourcingu. Te inwestycje obejmują działalność takich firm jak HP, IBM czy Ericsson. Ponadto, kilka firm ze wszystkich znaczących gałęzi przemysłu przeniosło swoje centra R&D oraz centra obsługi technologicznej do Węgier. Wreszcie, zagraniczny kapitał gra dużą rolę w przemyśle spożywczym, z udziałami w 47% przemysłu.

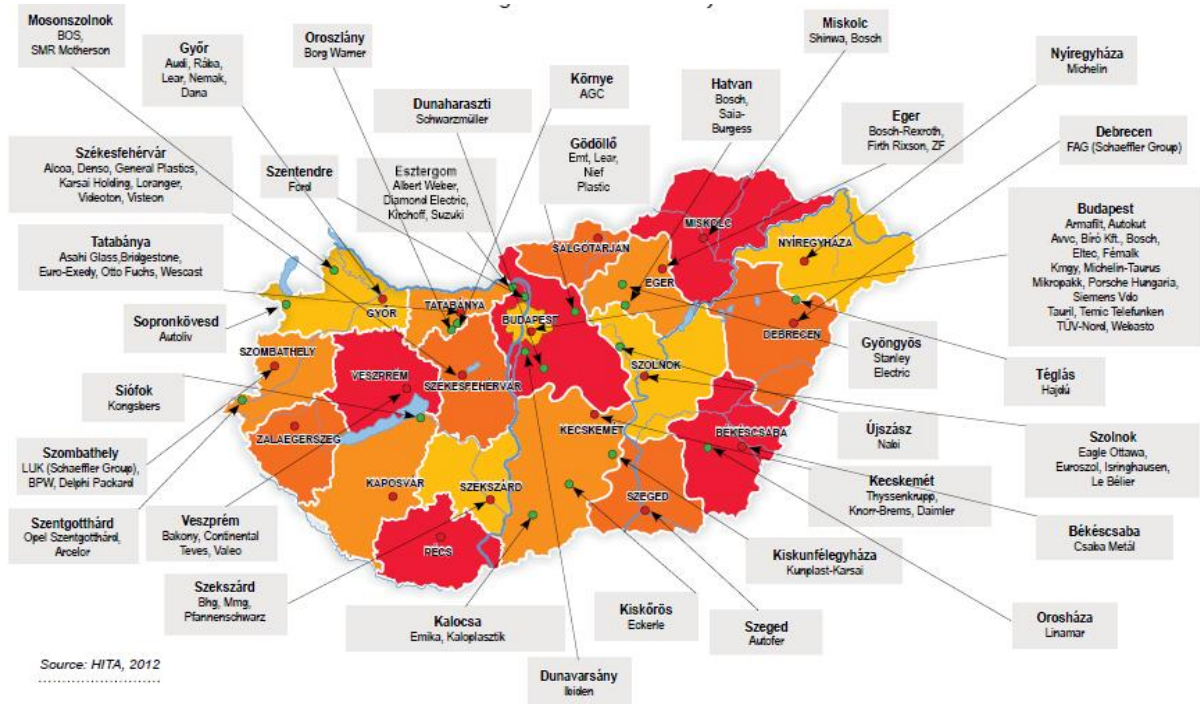
Największy udział w węgierskich BIZ ma Unia Europejska (ponad 70%), a w szczególności Niemcy (22%)¹². W 2010, całkowita suma bezpośrednich inwestycji

¹¹ HITA

¹² HITA

zagranicznych zrealizowanych na Węgrzech sięgnęła 378 milionów euro. W pierwszej połowie 2011 saldo bezpośrednich inwestycji zagranicznych wynosiło 753 milionów euro, o 90 milionów euro mniej niż w tym samym okresie w poprzednim roku.

Gracze węgierskiego rynku samochodowego

Źródło: HITA 2012

Najwięksi producenci elektroniki na Węgrzech

Źródło: HITA 2012

Zachęty inwestycyjne

Na Węgrzech istnieje kilka instrumentów zapewniających różne zachęty dla inwestorów. Należy wymienić tu różnego rodzaju dotacje gotówkowe, ulgi podatkowe (łącznie z 80% redukcją podatku dochodowego od osób prawnych przez okres do 10 lat) oraz parki przemysłowe. Inwestorzy mogą wybierać spośród 206 parków przemysłowych, które ułatwiają zakładanie i prowadzenie biznesu, włączając wsparcie władz lokalnych, ulgi podatkowe oraz preferencyjne warunki.

Wnioski

Pomimo ostrego kryzysu gospodarczego, Węgry mają wyjątkowo dobre wyniki, pozostając jednym z czołowych celów BIZ w Europie Środkowej i Wschodniej. Nie można zaprzeczyć, że węgierska gospodarka straciła impet kosztem krajów takich jak Rumunia czy Słowacja. Węgry powinny więc podjąć natychmiastowe kroki by odwrócić negatywne tendencje i przyciągnąć nowych inwestorów.

Litwa

Przegląd sytuacji

Atrakcyjny system podatkowy, niskie koszty pracy, zaawansowana teleinformatyka oraz innowacyjność, stanowią największą siłą kraju, który po zapaści BIZ w 2009 roku szybko poprawił swoje wyniki i przyciąga inwestorów z całego świata.

Gospodarka

Według Banku Światowego, Litwa była czołowym nowym członkiem UE pod względem szybkości powrotu do formy po globalnej recesji z 2010 roku. W pierwszej połowie 2011 litewska gospodarka mogła pochwalić się wzrostem rzędu 6,25 procent. Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) przewiduje, że gospodarka powiększy się o 3,5% w 2012. Ernst & Young przewiduje, że litewski PKB będzie stale rósł, zwiększając się o 4,2% w 2012 i o 6,2% w 2013 roku.

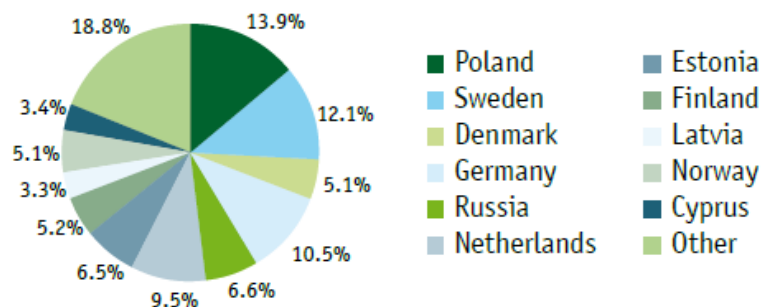
BIZ

W 2011 roku, napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Litwy wyniósł 937 milionów euro, zwiększając się prawie dwudziestokrotnie od 2009, kiedy sięgnął rekordowo niskiego poziomu – 51 milionów euro. Skumulowana wartość BIZ w 2011 sięgała 10.72 miliardów euro.

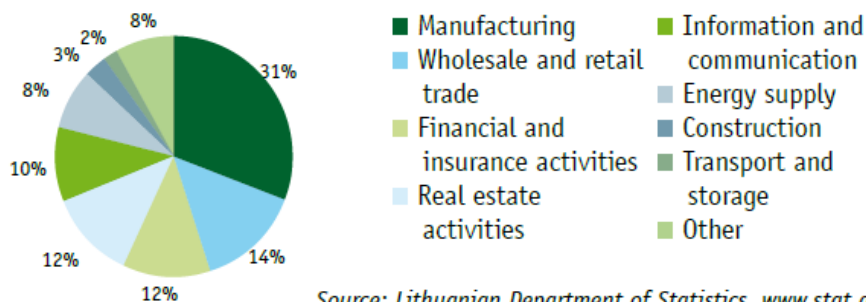
Pomimo iż produkcja pozostaje tradycyjnie głównym sektorem dla BIZ, każdego roku zwiększa się udział inwestycji w sektory oparte na wiedzy i źródłach mniej pracochłonnych, takie jak finanse oraz ubezpieczenia (12% w 2011), teleinformatyka (10%) czy R&D (z takimi firmami jak IBM czy Siemens inwestującymi w centra technologii).

Najważniejsze firmy operujące na Litwie to Barclays, IBM, IKEA, Orlen oraz wiele innych (lista poniżej). Większość projektów inwestycyjnych pochodzi z UE, z Polską (13,9%) na czele i Szwecją, Danią, Niemcami i Holandią na dalszych pozycjach. Rosja, z 6,6% udziału w litewskich BIZ, pozostaje głównym inwestorem spoza UE.

Najwięksi inwestorzy na Litwie

BIZ na Litwie w. aktywności gospodarczej

Source: Lithuanian Department of Statistics, www.stat.gov.lt

Główne inwestycje zagraniczne na Litwie, 2011

Inwestor	Kraj pochodzenia	Sektor przemysłu	Inwestycje w Euro	Liczba pracowników
Barclays Bank	Wielka Brytania	Usługi wspólne	69.39 Mn	713
Bentley	USA	Oprogramowanie i usługi IT	1.53 Mn	103
Coca-Cola	USA	Napoje	18.03 Mn	199
CSC	USA	Oprogramowanie i usługi IT	11.61 Mn	243
ERGO	Niemcy	Ubezpieczenia	24.3 Mn	807
Deutsche Post	Niemcy	Transport i logistyka	47.6 Mn	149
IBM	USA	Research & Development	16.21 Mn	100
IKEA	Szwecja	Towary konsumencki	1.31 Mn	200
Intersurgical	Wielka Brytania	Urządzenia medyczne	11.68 Mn	1390
Kitron	Norwegia	Elektronika	18.11 Mn	390
MARS	USA	Żywność i wyroby tytoniowe	27.23 Mn	600
MOOG	USA	Research and Development, Urządzenia medyczne	2.45 Mn	70
Orlen	Polska	Energetyka	244 Mn	1901
Ryanair	Irlandia	Inżynieria	195.6 Mn	60
Siemens	Niemcy	Research and Development	20.52 Mn	90
TeliaSonera	Szwecja	ICT	55.56 Mn	2749
Teva	Izrael	Nauki przyrodnicze	2.9 Bn	180
ThermoFisher Scientific	USA	Nauki przyrodnicze	210 Mn	360
Valeant	USA	Nauki przyrodnicze	365 Mn	112
Western Union	USA	Usługi wspólne	19.96 Mn	535

Źródło: fdimarkets.com / Invest Lithuania

Zachęty inwestycyjne

Litwa zapewnia różnorodne zachęty inwestycyjne, szczególnie w obszarze R&D. Formy pomocy państwowej dla inwestorów obejmują program Invest LT+ , który zapewnia do 3,5 miliona euro na projekt inwestycyjny (usługi, R&D, produkcja), ulgi podatkowe oraz wsparcie pożyczkowe i fundusze venture finance.

Ponadto, Litwa utworzyła dwie wolne strefy finansowe, ulokowane w ważnych centrach gospodarczych kraju, które zapewniają korzystne warunki z kompleksowymi usługami wspierającymi, ulgami podatkowymi itd.

Łotwa

Przegląd sytuacji

Po wejściu Łotwy do UE, napływ BIZ szybko wzrastał i osiągnął swój najwyższy poziom w 2011 roku (9,37 miliardów euro). Głównymi czynnikami wzmacniającymi napływ BIZ były nowe możliwości rynkowe dla zagranicznych inwestorów, stabilna polityka monetarna i dobrze rozwinięta infrastruktura.

Gospodarka

Kryzys finansowy znacznie pogorszył stan łotewskiej gospodarki, która dopiero niedawno zaczęła wracać do zdrowia i odzyskiwać zaufanie zagranicznych inwestorów, dzięki czemu napływ BIZ znowu wzrasta¹³.

BIZ

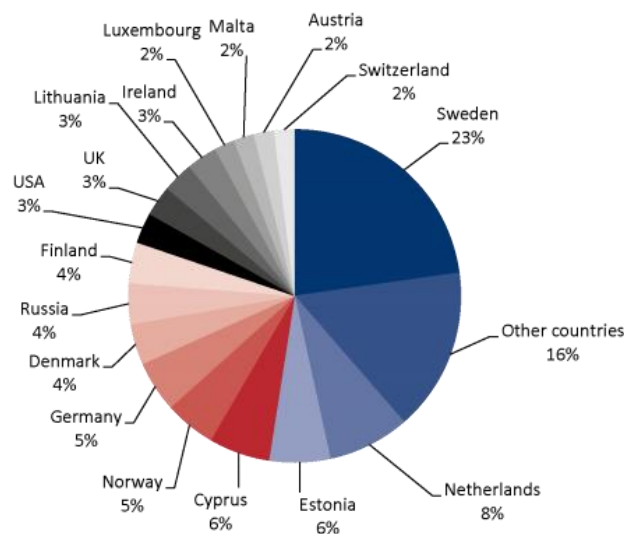
W 2011 roku, napływ BIZ do Łotwy wyniósł 12,03 miliarda euro, co stanowiło czterokrotny wzrost w stosunku do 2010 roku i sześciokrotny skok od kryzysu w 2009 roku. Skumulowana wartość napływu BIZ do Łotwy wyniosła 93,24 miliardy euro, co stanowi najgorszy wynik w całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

¹³ LIAA, <http://www.liaa.gov.lv/invest-latvia/investor-business-guide/foreign-direct-investment>

Wartość BIZ per capita osiągnęła 4,205 euro co reprezentuje wyższy poziom niż na Litwie ale znacznie mniejszy niż w Estonii.

Znaczący udziałowcy skumulowanego łotewskiego BIZ pochodzą w większości z sąsiednich krajów, z regionu Morza Bałtyckiego oraz innych państw członkowskich UE. W 2011 roku projekty inwestycyjne pochodziły głównie ze Szwecji (23%), Holandii oraz Estonii (odpowiednio 8% i 6%). Co znaczące, te trzy państwa skupiły się na różnych sektorach łotewskiej gospodarki, ze szwedzkimi BIZ skoncentrowanymi w usługach finansowych, holenderskimi w nieruchomościach oraz transporcie i wreszcie estońskimi głównie w sektorze nieruchomości. W 2011 roku, inwestycje ze wszystkich krajów członkowskich UE stanowiły około 70% całkowitego napływu BIZ¹⁴.

Napływ BIZ wg kraju pochodzenia kapitału, 2011

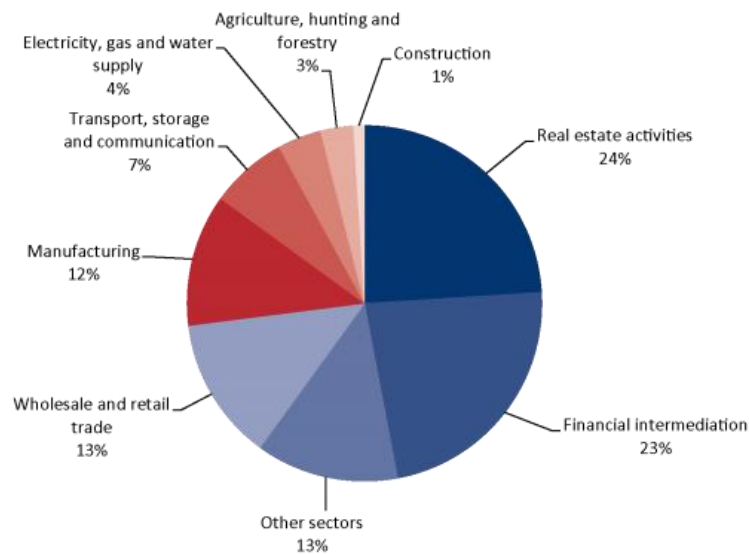

Źródło: LIAA

Ogólnie rzecz biorąc, głównym sektorem przyciągającym BIZ są usługi: prawie połowa inwestycji zagranicznych przypada na sektor nieruchomości (24%) oraz pośrednictwa finansowego (23%). Handel hurtowy i detaliczny oraz produkcja przyciągają odpowiednio 13% i 12% skumulowanej wartości BIZ.

¹⁴ LIAA <http://www.liaa.gov.lv/invest-latvia/investor-business-guide/foreign-direct-investment>

BZI ze względu na sektor, 2011

Źródło: LIAA

Największe międzynarodowe firmy inwestujące na Łotwie to, między innymi, Coca-Cola, Bucher Schoerling, Schneider Electric, Procter & Gamble, Unilever, Tieto, Cytec, Siemens, Nokia, Statoil, Generex Biotechnology, Cemex, Brabantia.

Zachęty inwestycyjne

Pierwszymi w kolejności, z różnorodnych zachęt inwestycyjnych, są ulgi oraz zwolnienia podatkowe dostępne dla inwestorów w czterech specjalnych strefach ekonomicznych. Ponadto, przewidziano kilka funduszy dotacyjnych i pomocowych w obszarze tworzenia miejsc pracy, szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników. Inne programy obejmują inkubatory biznesu, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwiązania przyjazne środowisku.

Polska

Przegląd sytuacji

Ze swoją 38 milionową populacją i PKB wynoszącym 370 miliardów, Polska jest największym krajem i największą gospodarką w Europie Środkowo-Wschodniej. Kraj przyciąga zagranicznych inwestorów rozmiarem swojego rynku, stabilnym środowiskiem gospodarczym i politycznym oraz wysoko wykwalifikowaną siłą roboczą o konkurencyjnym koszcie. W 2011 roku Polska gościła 121 projektów BIZ wartych około 11.66 miliardów euro, co stanowi najwyższą sumę w krajach Europy Środkowo-Wschodniej oraz wynik zapewniający miejsce wśród najlepszych pod tym względem krajów na świecie.

Wybitne osiągnięcia

Polska przyciągnęła uwagę świata kiedy okazała się być jedynym krajem w ogarniętej kryzysem Europie, który uniknął recesji. Pomimo, że kłopoty strefy euro jak również program konsolidacji fiskalnej wywarły wpływ na polską gospodarkę, kraj ten nadal pokazuje się jako najbardziej odporny gracz w UE, z wyróżniającym się prognozowanym wzrostem PKB na 2012 rok, na poziomie 2,8%¹⁵.

Napływ BIZ

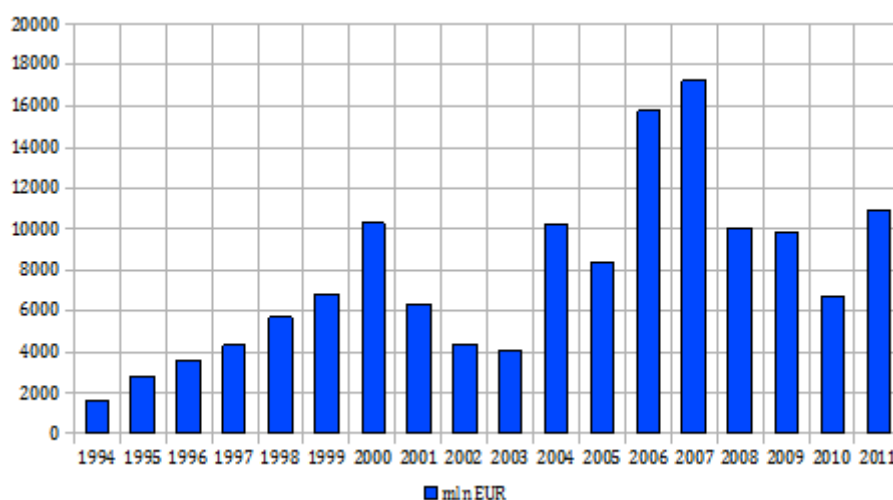
Jak już wspomniano, Polska przyciągnęła 121 projektów BIZ w 2011 roku, o 15% mniej niż w 2010. Niemniej jednak, był to najlepszy rezultat w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Ostatnie inwestycje obejmowały głównie przemysł samochodowy, z firmami takimi jak Volksagen AG czy Bridgestone Corporation inwestującymi znaczne sumy w polski sektor samochodowy. Z drugiej strony, kraj poszedł w ślady innych krajów regionu, oferując szeroko pojęte usługi biznesowe i outsourcingowe, odchodząc od bardziej pracochłonnych sektorów w stronę projektów opartych na wiedzy.

¹⁵ Eurostat

Napływ BIZ do Polski, 1994 – 2011 (w mln EUR)

Rok	mln EURO	Rok	mln EURO
1994	1581	2003	4067
1995	2831	2004	10237
1996	3592	2005	8330
1997	4343	2006	15741
1998	5676	2007	17242
1999	6824	2008	10085
2000	10334	2009	9863
2001	6372	2010	6686
2002	4371	2011	10904

Napływ BIZ do Polski, 1994 – 2011 (w mln EUR)

Analiza BIZ ze względu na kraj pochodzenia ujawnia silną pozycję inwestorów z Luksemburga, z co czwartą firmą zarejestrowaną w tym kraju. Znaczna część BIZ pochodzi także z Cypru, który był czwartym największym inwestorem w Polsce. Choć może wydawać się to zaskakujące, wyniki te wynikają prawdopodobnie z faktu, że zarówno Luksemburg jak i Cypr są rajami podatkowymi, więc napływ kapitału z tych krajów to w rzeczywistości polskie reinwestycje¹⁶. Biorąc to pod

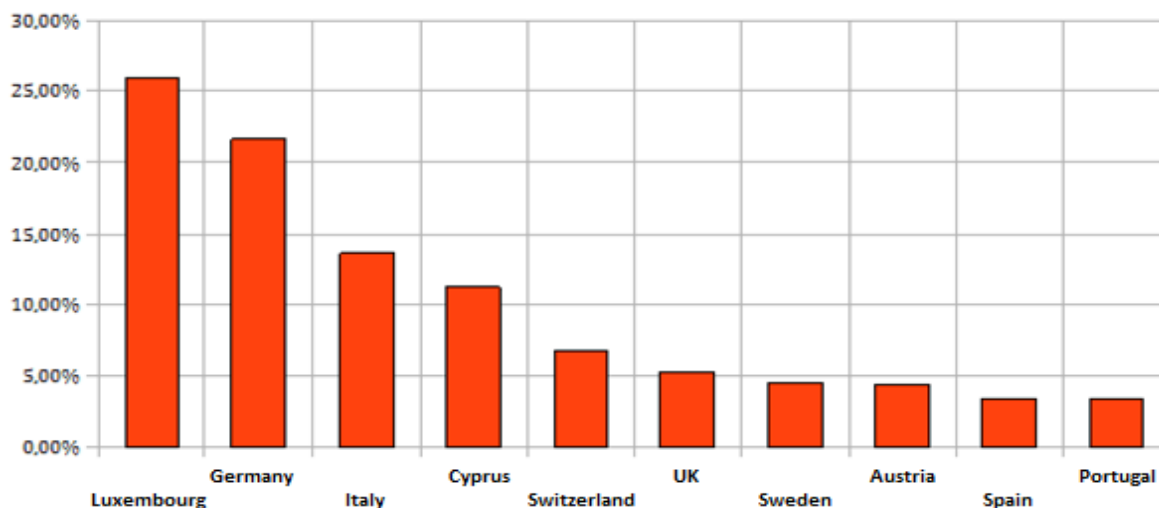
¹⁶ Warsaw Business Journal, Najwięcej BIZ napłynęło w zeszłym roku do Polski z Luksemburga, 2011-10-27

uwagę, głównymi inwestorami są Niemcy i Włochy, które zajmują odpowiednio drugie i trzecie miejsce. Największym udziałowcem skumulowanych BIZ pod koniec 2011 roku były: Holandia (26,8 miliardów euro), Niemcy (20,4 miliardów euro), Francja (18,7 miliardów euro), Luksemburg (13,1 miliardów) oraz USA (9,3 miliardów)

Napływ BIZ do Polski wg kraju pochodzenia kapitału, 2010r.

Kraj	BIZ w mln EUR	Udział %
Luksemburg	1945	25,90%
Niemcy	1627	21,70%
Włochy	1020	13,60%
Cypr	843	11,20%
Szwajcaria	510	6,80%
Wielka Brytania	396	5,30%
Szwecja	343	4,60%
Austria	327	4,40%
Hiszpania	252	3,40%
Portugalia	252	3,40%

Napływ BIZ do Polski wg kraju pochodzenia kapitału, 2010

Zachęty inwestycyjne

Polska oferuje szeroką ofertę zachęt dla projektów BIZ. Inwestor może wybierać z takich zachęt jak wieloletnie programy wsparcie, subwencje gotówkowe, zwolnienie z podatku od nieruchomości czy specjalne strefy ekonomiczne. Te ostatnie są szczególnie godne uwagi, gdyż czternaście stref ustanowionych w Polsce nie podlega regulacjom Komisji Europejskiej dotyczących pomocy publicznej, a które oszczędzają czas inwestorów i państwa. Specjalne strefy ekonomiczne zapewniają korzyści, takie jak zwolnienia z podatków, wsparcia dla nowych projektów inwestycyjnych oraz dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy¹⁷.

Wreszcie, Polska jest największym spośród krajów Europy Środkowo-Wschodniej beneficjentem Europejskich Funduszy Strukturalnych, z 67,3 miliardów euro przyznanymi w latach 2007-2013.

Percepcja inwestorów

Według najnowszego badania opinii publicznej, przeprowadzonego przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIIZ) na temat postrzegania Polski przez inwestorów zagranicznych, ponad 50% respondentów wskazało na znaczny wzrost swoich obrotów w 2011 roku. Razem z ogólnie pozytywną percepcją polskiego rynku, wyniki te są zgodne z innymi badaniami, takimi jak te przeprowadzane przez Ernst & Young, które umiejscawiają Polskę na piątym miejscu pod względem atrakcyjności na świecie i na drugim miejscu w Europie¹⁸.

Wnioski

Obecnie Polska jest niekwestionowanym liderem pod względem BIZ w Europie Środkowo-Wschodniej. Jej kwitnąca ekonomia i prężny rynek w połączeniu z niezwykle konkurencyjnymi kosztami pracy oraz wysokim poziomem wykształcenia pracowników, przekracza regionalną średnią. Pomimo spadku

¹⁷ Allen & Overy, *Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe*

¹⁸ Ernst & Young: Europejskie badanie atrakcyjności inwestycyjnej

napływu BIZ w 2011 inwestorzy prawdopodobnie zwiększą swój wkład finansowy w Polsce w następnych latach.

Rumunia

Przegląd sytuacji

W swojej ostatniej publikacji dotyczącej BIZ w Europie Środkowo-Wschodniej, Allen & Overy nazwali Rumunię jednym z tygrysów regionu¹⁹. Istotnie, kraj ten wyrósł na lidera Południowo-Wschodniej Europy i na jedną z najbardziej prężnych ekonomii wśród nowych członków UE. Rumunia jest jednym z największych rynków z ponad 21 milionami mieszkańców, jej niezwykle konkurencyjne koszty pracy oraz bogate zasoby naturalne stanowią najsilniejsze atuty. Z drugiej strony, słaba infrastruktura, powszechna korupcja oraz swoista niestabilność polityczna, wywierają negatywny wpływ na klimat inwestycyjny.

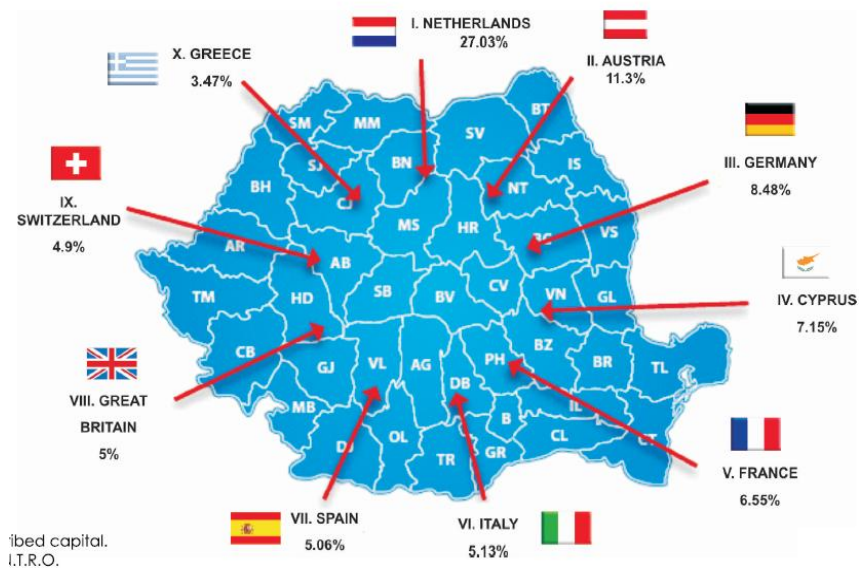
Konflikt polityczny przesłania osiągnięcia gospodarcze

Rumunia praktycznie pokonała recesję, odnotowując wzrost PKB o 2,5% w 2011 roku, w 2012 roku oczekuje skromnego wzrostu, o około 1,4%. Nowy centrolewicowy rząd wprowadził śmiało rozwiązania, która zaowocowały szybką poprawą sytuacji. Niemniej jednak kraj doświadczył znaczącego konfliktu politycznego pomiędzy rządem a prezydentem. Spory te miały negatywny wpływ na wiarygodność kraju oraz na napływ inwestycji zagranicznych.

BIZ

W 2011 roku Rumunia przyciągnęła BIZ o łącznej wartości 2,06 miliarda euro, a skumulowana wartość BIZ w tym kraju sięgnęła 54,153 miliardów euro, co stanowi czwartą co do wielkości sumę w Europie Środkowo-Wschodniej. Pierwszy kwartał 2012 roku przyniósł 244 miliony euro BIZ.

¹⁹ Allen & Overy, *CEE you there! Foreign direct investment in Central and Eastern Europe*, 2011

Źródło: N.T.R.O

Podczas gdy większość krajów Europy Środkowo-Wschodniej odnotowała ponowny wzrost BIZ w 2011 roku, inwestycje zagraniczne w Rumunii nadal się zmniejszają, wartość napływu BIZ w 2011 wynosiła zaledwie jedną piątą sumy z 2008 roku.

Rumunia pozostaje krajem przyciągającym firmy produkcyjne, szczególnie z branży samochodowej. Również sektor finansowy umocnił się i jego udział w BIZ wynosi około 20%, za nim plasują się sektor nieruchomości i budownictwo, sprzedaż detaliczna oraz technologie informacyjne i komunikacyjne. Trzy państwa, który najbardziej przyczyniły się do napływu BIZ do Rumunii w 2010 roku to Holandia, Austria i Niemcy (odpowiednio: 27,03%, 11,3% i 8,48%). Największe firmy, które zainwestowały w Rumunii w czasie ostatnich lat, to między innymi, OMV, Kaufland, Continental, Pirelli, Renault, Ford, Telemobil, Provident Financial oraz Obi.

Rumunia pozostaje krajem przyciągającym firmy produkcyjne, szczególnie z branży samochodowej. Również sektor finansowy umocnił się i jego udział w BIZ wynosi około 20%, za nim plasują się sektor nieruchomości i budownictwo, sprzedaż detaliczna oraz technologie informacyjne i komunikacyjne. Trzy państwa, który najbardziej przyczyniły się do napływu BIZ do Rumunii w 2010 roku to Holandia,

Austria i Niemcy (odpowiednio: 27,03%, 11,3% i 8,48%). Największe firmy, które zainwestowały w Rumunii w czasie ostatnich lat, to między innymi, OMV, Kaufland, Continental, Pirelli, Renault, Ford, Telemobil, Provident Financial oraz Obi.

Największe przedsiębiorstwa

w Rumunii, 2010

RANK	COMPANY	(ANNUAL TURNOVER)
1	OMV PETROM S.A.	2.5000
2	AUTOMOBILE DACIA S.A.	2.5000
3	ROMPETROL DOWNSTREAM S.R.L.	2.5000
4	METRO CASH & CARRY ROMANIA S.R.L.	2.5000
5	ROMPETROL RAFINARE S.A.	2.5000
6	KAUFLAND ROMANIA S.C.S.	2.5000
7	ARCELORMITTAL GALATI S.A.	2.5000
8	BRITISH AMERICAN TOBACCO (ROMANIA) TRADING S.R.L.	2.5000
9	OMV PETROM MARKETING S.R.L.	2.5000
10	LUKOIL ROMANIA S.R.L.	2.5000
11	HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER S.R.L.	2.0000
12	PETROTEL - LUKOIL S.A.	2.5000
13	AUTOLIV ROMANIA S.R.L.	2.0000
14	SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT GAZE NATURALE - TRANSGAZ S.A.	2.0000
15	SOCIETATEA NATIONALA DE GAZE NATURALE ROMGAZ S.A.	2.0000
16	ALRO S.A.	2.0000
17	AZOMUREȘ S.A.	2.0000
18	NOKIA ROMANIA S.R.L.	2.5000
19	DEDEMAN S.R.L.	2.0000
20	ARABESQUE S.R.L.	2.0000
21	PIRELLI TYRES ROMANIA S.R.L.	2.0000

Źródło: doingbusiness.ro

Zachęty inwestycyjne

Zachęty inwestycyjne w Rumunii obejmują dotacje przyznawane na zakup aktywów materialnych

i niematerialnych, wsparcie z budżetu państwa dla tworzenia miejsc pracy oraz preferencyjne oprocentowanie kredytów. Rząd rumuński traktuje priorytetowo inwestycje obejmujące R&D oraz innowacje, tworzenie nowych miejsc pracy oraz szkolenia, zieloną energię i ochronę środowiska. Poza tym, istnieje kilka parków przemysłowych, które oferują preferencyjne warunki dla inwestorów, łącznie z 50% pokryciem kosztów projektu oraz różnymi zwolnieniami podatkowymi.

Słowacja

Przegląd sytuacji

Słowacja, jeden z najmniejszych krajów Europy Środkowo-Wschodniej, urosła ostatnio do rangi jednej z najbardziej solidnych gospodarek regionu. Po kryzysie z 2009 roku, kraj powrócił do formy w niewiarygodnie szybkim tempie, odnotowując wzrost PKB o 4%, co stanowi jeden z najwyższych poziomów w całej UE. Pomimo ograniczonego potencjału demograficznego, Słowacja może z sukcesem rywalizować z Polską i Czechami pod względem kosztów operacyjnych, zachęt inwestycyjnych, innowacyjności oraz ogólnego klimatu dla inwestycji. Dodatkowo, kraj ten przyjął euro w 2009 roku, stając się częścią Eurogrupy.

Stabilna gospodarka i środowisko przyjazne dla inwestorów

Według Banku Światowego, Słowacja jest jednym z najbardziej przyjaznych biznesowi krajów regionu Europy Środkowo-Wschodniej, dzięki stabilnej sytuacji politycznej i instytucjonalnej oraz przejrzystym regulacjom biznesowym i systemowi podatkowemu.

BIZ

Całkowita wartość napływu BIZ do Słowacji osiągnęła 39.5 miliarda euro pod koniec 2011 roku, co stanowi piąty wynik w całym regionie Europy Środkowo-Wschodniej²⁰. BIZ per capita wyniosły wtedy 7,318 euro. Sektorami, które przyciągnęły najwięcej inwestorów zagranicznych były przemysł samochodowy (Volkswagen, KIA Motors, PSA Peugeot Citroen) i elektroniczny (Sony, Samsung, AU Optronics). Inne atrakcyjne sektory obejmowały przemysł maszynowy, chemiczny oraz usługi teleinformacyjne. Lista kluczowych inwestorów operujących na Słowacji zawiera także U.S. Steel, Whirlpool, IBM, HP, Siemens, Alcatel oraz Soitron.

²⁰ UNCTAD

Poniższa tabela prezentuje przegląd najważniejszych inwestorów zagranicznych na Słowacji. Zawiera jedynie nowe inwestycje Greenfield i Brownfield, a nie przejęcia i zmiany właścicieli.

Country of Origin	Investor
USA	U. S. Steel, Emerson, DELL, Whirlpool, IBM, HP, Johnson Controls, AT&T, Accenture, Getrag Ford
Germany	Siemens, Volkswagen, T-Systems
Japan	Yazaki, Mitsui Sumitomo, Sony, Panasonic
Korea	Samsung, KIA Motors, Hyundai Mobis
Taiwan	AU Optronics, ESON, Foxconn, Delta Electronics
France	PSA Peugeot Citroen, Alcatel
Spain	Soitron

Źródło: SARIO

Zachęty inwestycyjne

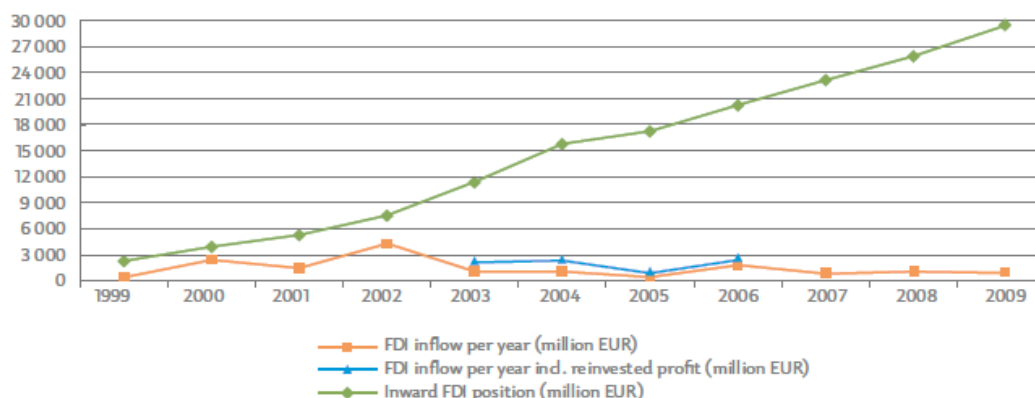
Słowacja zapewnia przejrzystą regulację zachęt, dzieląc je na cztery kategorie, w zależności od rodzaju projektu inwestycyjnego: przemysł, centra technologiczne, centra usługowe oraz turystyka. Pomoc jest dostępna zarówno dla inwestorów zakładających nowy biznes, jak i tych rozwijających istniejące już przedsięwzięcia.

Państwo pokrywa do 50% inwestycji, podczas gdy wymagania dotyczące minimalnej kwoty inwestycji zależą od poziomu bezrobocia w danym miejscu (3,4, 7 albo 14 milionów euro)

Ponadto, Słowacja zaczęła ostatnio mocno wspierać sektor R&D, oferując szeroką gamę dotacji państwowych, zachęt oraz programów wspierających, które już zachęciły wielu inwestorów do przeniesienia swoich centrów technologicznych i badawczych na Słowację.

Wnioski

Słowacja jest jednym z najlepiej prosperujących krajów w regionie Europy Środkowej i Wschodniej pod względem inwestycji bezpośrednich.

Note: Amount in EUR was calculated with the average exchange rate in the respective year. Data for 2009 are not available yet.

Note: From 2003 the NBS has been using a different methodology as in the previous years – it started including reinvested profit in the FDI inflow and inward FDI position. Thus, data from the period 1999 – 2002 (FDI inflow per year, Inward FDI position) contain only equity capital. Data of Inward FDI position in the period 2003 – 2008 contain equity capital + reinvested profit. Data of FDI inflow per year contain equity capital. FDI inflow per year incl. reinvested profit was not available for 2007, 2008 and 2009.

Source: National Bank of Slovakia, www.nbs.sk, 2010

Źródło: National Bank of Slovakia / SARIO

Słowenia

Przegląd sytuacji

Słowenia jest postrzegana jako najbardziej zaawansowany kraj region Europy Środkowo-Wschodniej pod względem jakości życia, wartości biznesowych oraz umiejętności i wiedzy pracowników. Także doskonale rozwinięty sektor usług oraz wyróżniający się poziom infrastruktury pomagają krajowi przyciągnąć inwestorów zagranicznych, pomimo małego rozmiaru kraju i, bądź co bądź, ograniczonego potencjału.

Przygaśle wyniki gospodarcze

Słoweńska gospodarka została mocno uszkodzona przez kryzys zadłużenia w strefie euro, podupadając w 2011 i pozostając w recesji w 2012 roku. Mimo wszystko, kraj ma znakomite wyniki pod względem produktywności (najwyższy PKB na zatrudnioną osobę) i oczekuje skromnej poprawy w 2013, z przewidywanym wzrostem o 0,5% PKB.

BIZ

Skumulowana wartość BIZ w Słowenii wynosiła 11,66 miliarda euro pod koniec 2011 roku. Bezpośrednie inwestycje wrosły niemal dziesięciokrotnie od 1994, ze średnim rocznym wzrostem na poziomie 16,2% pomiędzy 1995 a 2010 rokiem. Wzrost był odnotowany podczas całego tego okresu, za wyjątkiem 2001 i 2009 roku. W 2009, skumulowana wartość zmniejszyła się o 6,2%, po czym zanotowała ponowny wzrost o 2,2% w 2010 roku.

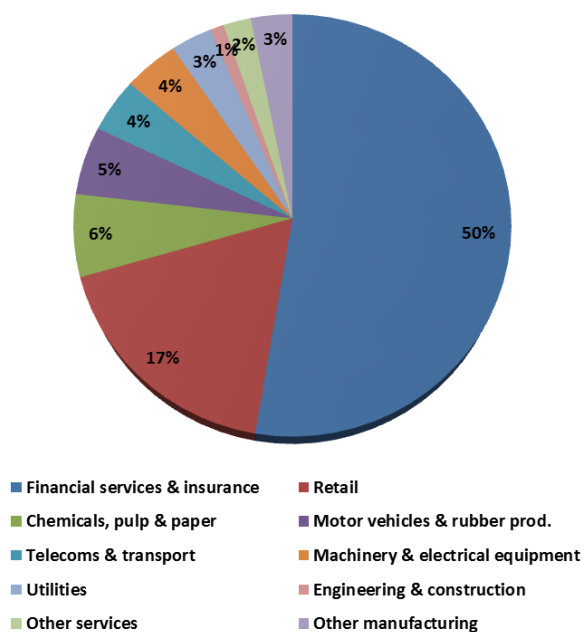
Według statystyk centralnego Banku Słowenii z 2011 roku, nowe inwestycje stanowiły 64,4% wszystkich 3,031 BIZ pod koniec 2010 roku. Istniejące inwestycje stanowiły 32,1% całkowitej liczby BIZ, ale ich wartość przekraczała wartość nowych inicjatyw (62% całkowitej wartości kapitału zagranicznego).

Średnia wartość majątku istniejących BIZ wynosiła 4,8 miliona euro pod koniec 2012 roku, podczas gdy średnia wartość kapitału nowych BIZ wynosiła 1,5 milionów. Ta proporcja wskazuje, że inwestycje w już istniejące firmy są bardziej znaczące, podczas gdy zagraniczni inwestorzy-założyciele lub inwestorzy *greenfield* optują za inwestycjami o mniejszej wartości.

Członkowie UE odgrywają dominującą rolę w napływie BIZ do Słowenii, wnosząc wkład do ponad 80% BIZ w 2011. Prawie połowa zagranicznych inwestycji pochodzi z Austrii (48%), pozostawiając w tyle pozostałych inwestorów (następna w kolejności jest Szwajcaria, z jedynie 10% udziałem).

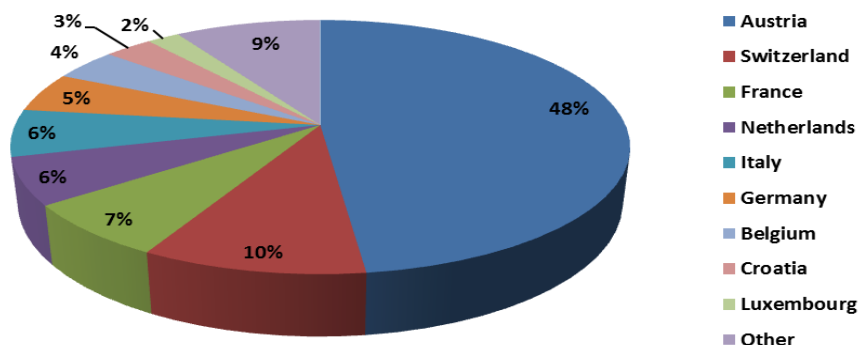
Inaczej niż kraje takie jak Węgry czy Polska, sektor produkcyjny Słowenii przyciąga nieporównywalnie mniej niż usługi finansowe oraz handel detaliczny. Bardziej tradycyjne, pracochłonne inwestycje, są najczęściej przyciągane przez sektory takie jak mechanika i elektronika, przemysł samochodowy, farmaceutyczny i chemiczny. Najwięksi inwestorzy to Aviat Networks, Bosch Siemens, Danfoss, Deloitte, Goodyear, GKN Driveline, Grammer Automotive, Grieshaber Logistik, Gruppo Bonazzi, Henkel, IBM, Intesa Sanpaolo, Johnson Controls, Microsoft, Mobilkom, Sandoz Group (Novartis), Oracle, Palfinger, Renault, S&T, Schegenacker, Societe Generale, Wolford, XAL i inni.

Całkowita wartość BIZ ze względu na sektor, 2009

Źródło: Bank of Slovenia

Główni inwestorzy na Słowenii, 2009

Źródło: Bank of Slovenia

Zachęty inwestycyjne

Słowenia zapewnia atrakcyjne i elastyczne zachęty inwestycyjne, takie jak ulgi finansowe do 40% sum zainwestowanych w R&D, systemy dotacji oraz współfinansowania przez Ministerstwo Gospodarki, zachęty do zatrudniania i szkolenia pracowników oraz wsparcie władz lokalnych.

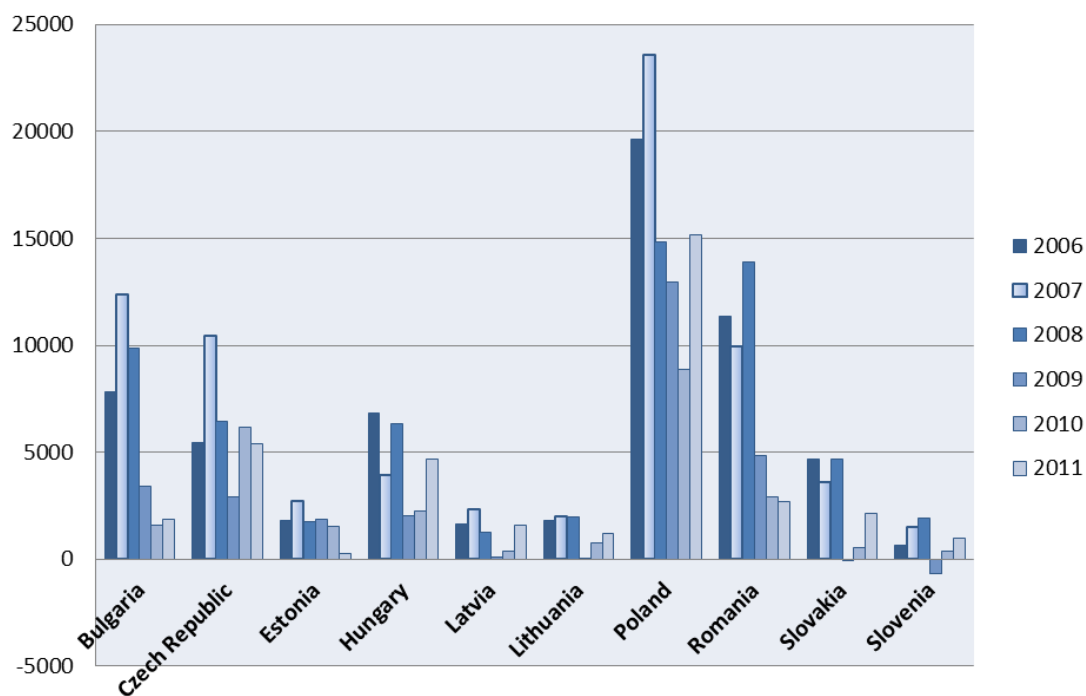
Zaufanie biznesu pomimo kryzysu

Choć może wydawać się to zaskakujące, Europa Środkowo-Wschodnia pozostaje atrakcyjnym regionem dla zagranicznych inwestorów, dobrze rokując dla przyszłego wzrostu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w całym regionie. Według badania opinii publicznej Ernst & Young, zdecydowana większość inwestorów, szczególnie tych, którzy jeszcze nie weszli na rynek Europejski, jest przekonana, że kryzys na kontynencie zakończy się w niedalekiej przyszłości. Niemniej jednak kraje Europy Środkowo-Wschodniej muszą znaleźć bardziej efektywny sposób konkurowania z innymi gospodarkami, szczególnie z szybko rozwijającymi się krajami BRICS.

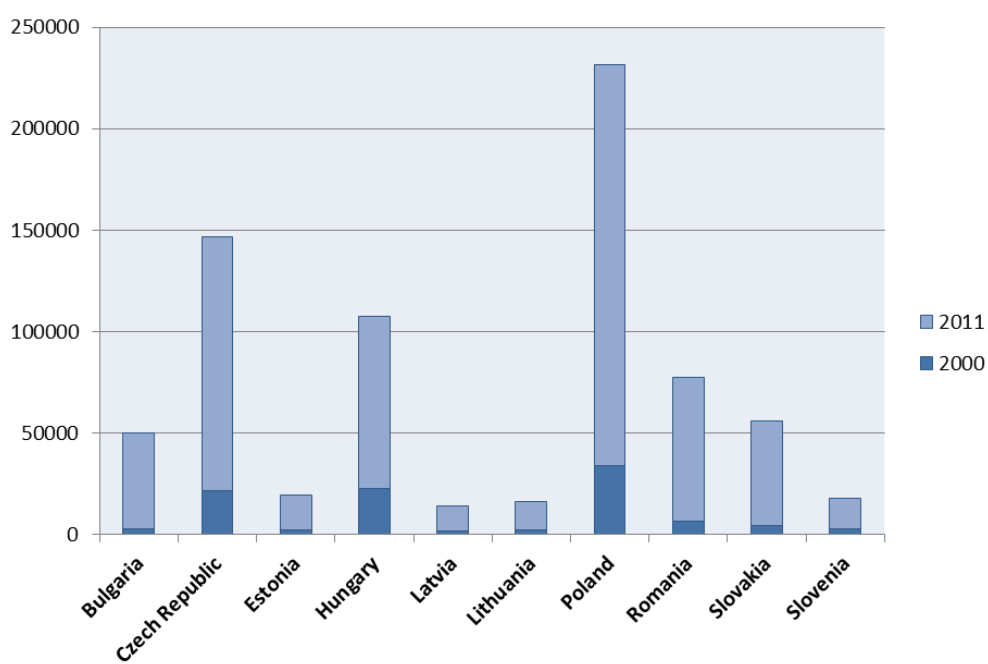
** **Łukasz Białek** - ekonomista, doktorant w Instytucie Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk.*

Załącznik

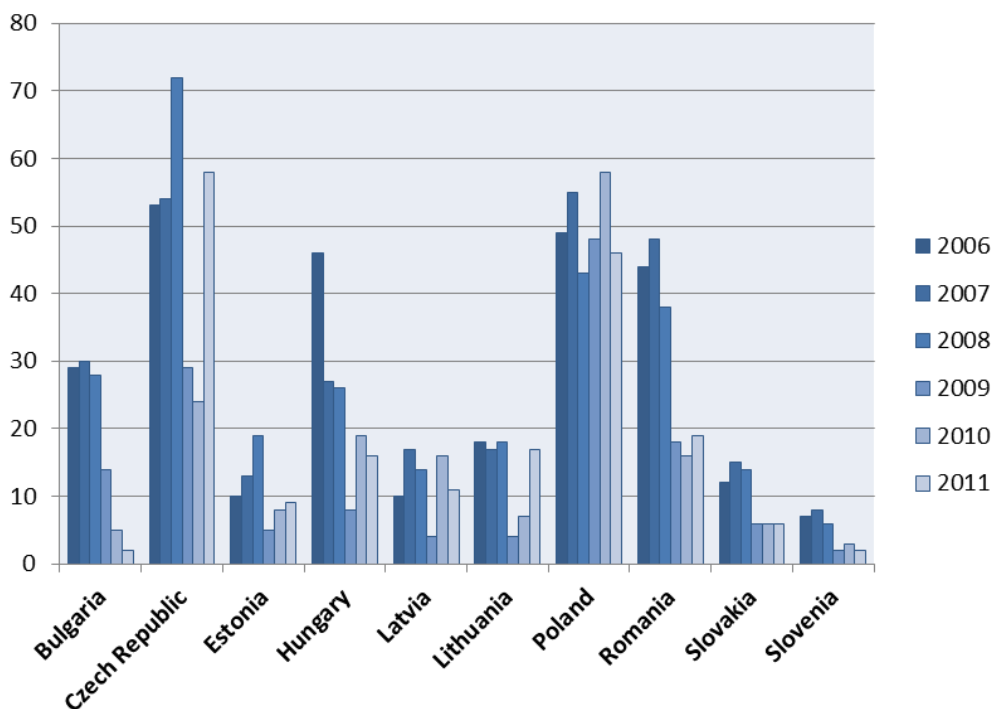
Napływ BIZ do CEE, 2006-2011, w milionach EUR (źródło: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bułgaria	6010	9540	7588	2606	1233	1435
Czechy	4207	8042	4967	2254	4729	4162
Estonia	1384	2091	1331	1416	1186	198
Węgry	5250	3042	4870	1577	1751	3617
Łotwa	1281	1788	971	72	292	1203
Litwa	1399	1552	1513	51	580	937
Polska	15094	18142	11426	9958	6821	11657
Rumunia	8753	7639	10710	3730	2264	2056
Słowacja	3614	2757	3609	-5	405	1650
Słowenia	496	1166	1499	-503	276	769

Całkowita wartość BIZ w krajach CEE, 1990, 2000 i 2011, w milionach EUR (źródło: UNCTAD)			
	1990	2000	2011
Bułgaria	86	2082	36693
Czechy	1050	16666	96439
Estonia	0	2037	12880
Węgry	439	17610	65024
Łotwa	0	1605	9324
Litwa	0	1797	10719
Polska	84	26355	152104
Rumunia	0	5354	54153
Słowacja	217	3667	39496
Słowenia	1265	2228	11662

Wartość transgranicznych M&A w CEE, 2006-2011, in million EUR						
(źródło: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bułgaria	621	748	175	116	18	-74
Czechy	889	82	3980	2055	-352	558
Estonia	2	-44	-8	22	2	184
Węgry	1799	555	1200	1427	164	1320
Łotwa	8	36	150	84	55	2
Litwa	75	27	75	15	356	297
Polska	595	561	744	598	819	7733
Rumunia	4099	1483	765	242	114	68
Słowacja	149	39	105	10	0	0
Słowenia	12	44	322	0	256	39
Liczba transgranicznych M&A, 2006-2011 (źródło: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bułgaria	29	30	28	14	5	2
Czechy	53	54	72	29	24	58
Estonia	10	13	19	5	8	9
Węgry	46	27	26	8	19	16
Łotwa	10	17	14	4	16	11
Litwa	18	17	18	4	7	17
Polska	49	55	43	48	58	46
Rumunia	44	48	38	18	16	19
Słowacja	12	15	14	6	6	6
Słowenia	7	8	6	2	3	2

Wartość projektów BIZ *greenfield* w krajach CEE, 2006-2011, w milionach EUR

(źródło: UNCTAD)

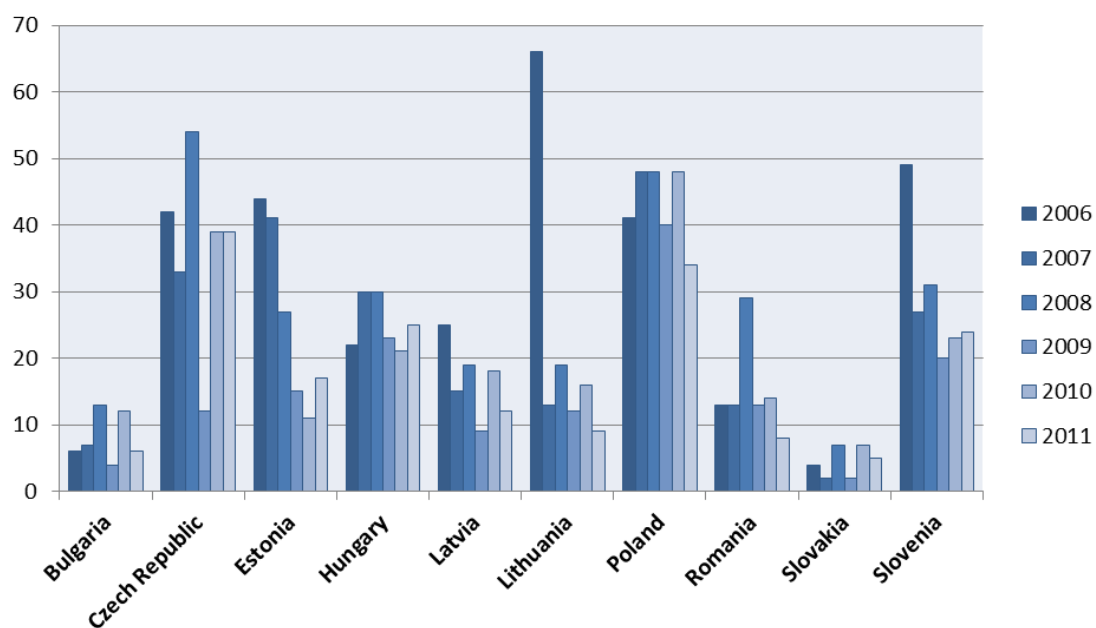
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bułgaria	65	62	199	23	113	93
Czechy	1220	3972	3528	1298	1694	1493
Estonia	871	2045	428	145	838	271
Węgry	822	2244	3816	2610	332	874
Łotwa	771	219	508	586	632	215
Litwa	2608	233	557	235	194	122
Polska	995	2309	2285	951	2045	711
Rumunia	117	116	3278	101	545	99
Słowacja	228	365	104	303	1012	213
Słowenia	1394	526	1277	451	413	274

Liczba projektów BIZ *greenfield* w krajach CEE, 2006-2011, w milionach EUR

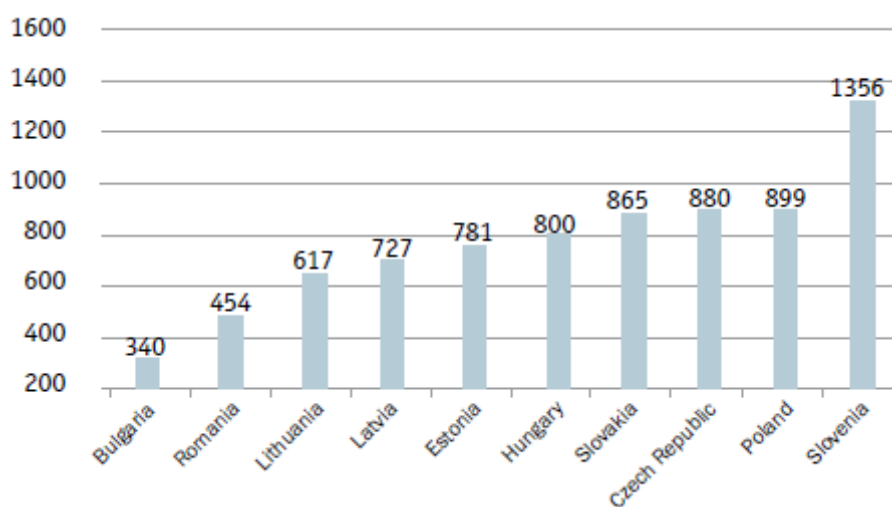
(źródło: UNCTAD)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bułgaria	6	7	13	4	12	6

Czechy	42	33	54	12	39	39
Estonia	44	41	27	15	11	17
Węgry	22	30	30	23	21	25
Łotwa	25	15	19	9	18	12
Litwa	66	13	19	12	16	9
Polska	41	48	48	40	48	34
Rumunia	13	13	29	13	14	8
Słowacja	4	2	7	2	7	5
Słowenia	49	27	31	20	23	24

Średnia pensja brutto, w euro, 2011

Źródło: Eurostat

Bibliografia:

Źródła wykresów, grafów, zawartych w tekście informacji.

1. Ernst & Young, Ernst & Young's 2012 European Attractiveness Survey,
2. Allen & Overy, Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe,
3. OECD, FDI in Figures, July 2012,
4. EBRD, Regional Economic Prospects 2012,
5. UNCTAD, World Investment Report 2012,
6. World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2012.
7. Invest Bulgaria Agency,
8. CzechInvest,
9. Estonian Investment and Trade Agency,
10. Hungarian Investment and Trade Agency (HITA),
11. Invest Lithuania,
12. Investment and Development Agency of Latvia (LIAA),
13. Polish Information and Foreign Investment Agency (PAIiZ),
14. Romania Trade & Invest,
15. Slovak Investment and Trade Development Agency (SARIO),
16. Invest Slovenia,
17. www.bnb.bg,
18. www.cnb.cz,
19. www.eestipank.info,
20. www.mnb.hu,
21. www.bank.lv,
22. www.lb.lt,
23. www.nbp.gov.pl,
24. www.bnro.ro,
25. www.bsi.si,
26. www.nbs.sk .

Overview

Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe

Łukasz Białek

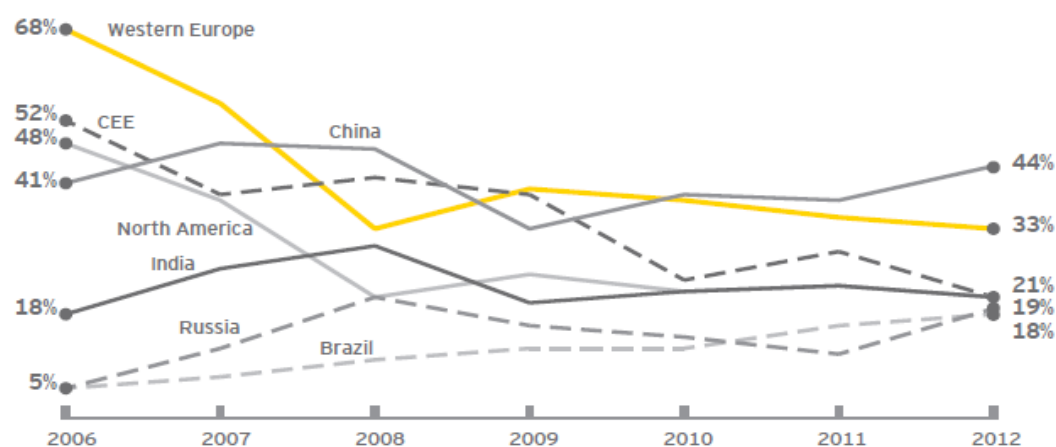
Summary

Central and Eastern Europe has attracted investors for over 20 years already. Since the post-communist transition, the region has been known for its favourable labour cost ratio and rapidly growing markets. The EU-accession process completed in 2004 translated into a great share of euro area in FDI. As the EU members, the CEE region makes a quick approach towards Western standards, retaining lower operating costs at the same time. Additionally, the EU membership grants the CEE countries access to numerous EU funds.

According to Ernst & Young survey, CEE emerged as third most attractive region for investment. However, other economies seem to expand more dynamically, drawing attention of foreign investors. As a result, the attractiveness of CEE drastically shrank while such countries like Brazil, Russia, India, China or most recently, South Africa (known as BRICS) became a perfect destination for FDI.

Moreover, the region still lags behind its western neighbours. Despite rapidly growing interest in CEE economies, only Poland made it to the top 10 European countries for FDI²¹.

What are the three most attractive regions in which to establish operations?

Source: Ernst & Young's European attractiveness survey 2012. Total respondents: 840.

21 Ernst & Young 2012 European attractiveness survey

Unity in diversity

Although perceived as one integral region, CEE countries vary greatly in their overall performance, FDI absorption capacity and their approach towards investment incentives. The countries particularly successful in attracting foreign capital are Poland and the Czech Republic that experienced bigger FDI inflow in 2011 than the rest of CEE taken together (ca. EUR 15.82 billion vs. EUR 11.55 billion). On the other hand, the UNCTAD Inward FDI Performance Index shows clearly, that if the size of particular economy is taken into account, some CEE countries exceed Poland and the Czech Republic. Another two from the Visegrad Four, i.e. Hungary and Slovakia, do particularly well in this respect, despite the crisis which put a strain on their fragile economies. Finally, 'the EU freshmen' Romania and Bulgaria are considered to be the new force in the region.

Other than that, there are some cultural and geopolitical differences which make particular countries tend to drift in relevant directions, be it Scandinavia for the Baltic States, Germany for the Czech Republic, Hungary and Romania or Greece for Bulgaria.

Nevertheless, all the CEE economies share one feature in common, which is the impact of the EU-17. Over 70% of the FDI inflow comes from euro area countries, varying from 65% to 90% depending on particular economy (with one prominent exception being the Baltic States, where the Eurozone-based FDI reaches at most 35% of the entire investment volume).

Foreign direct investments were largely addressed to non-tradable sectors (construction, services), i.e. sectors focused on the domestic market. On the one hand, they were yet another factor supporting growth of domestic demand in the CEE countries before the outbreak of the financial crisis. On the other, they have led to overheating of these economies, appreciation of domestic currencies and considerable growth in labour costs. As a result, the CEE region's response to the global financial crisis was stronger than in other regions of the world.

In consequence, the financial crisis in the Eurozone hit neighbouring CEE countries, discouraging potential investors and slowing down the pace of capital inflow from abroad. As the economic turmoil continues, bringing new causes for concern almost every day, it is extremely difficult to foresee precisely the course of events even in the near future.

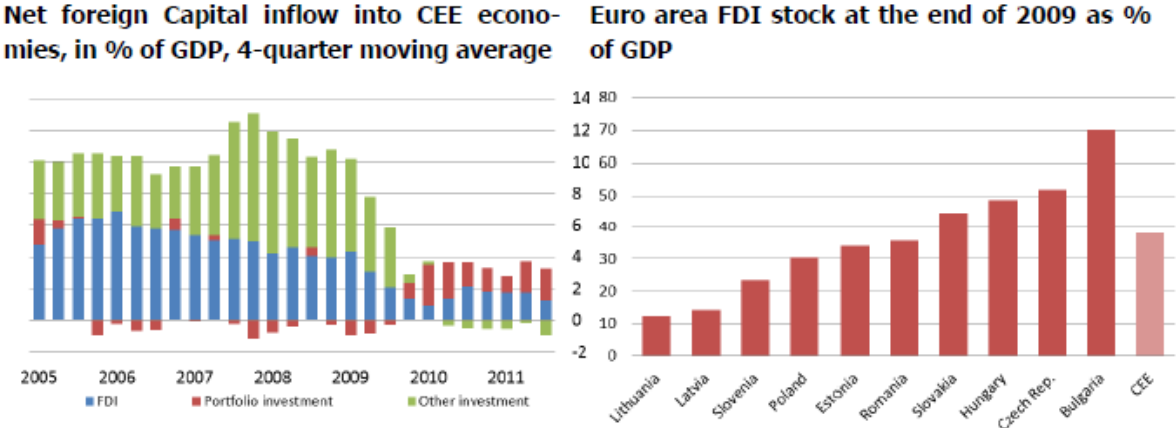
The outbreak of the financial crisis in 2009 caused a considerable decline in foreign direct investment in favour of volatile non-FDI flows, i.e. portfolio investments. High level of risk aversion and liquidity problems faced by financial institutions struggling with the euro area debt crisis will be factors curbing fast growth in the inflow of foreign investments. This means that CEE economies have lost another stimulus likely to boost their domestic demand.

What has changed?

After a period of boom in service industries such as banking and IT, there has been a noticeable shift towards manufacturing, especially automotive and pharmaceutical sectors which remained unruffled while the overall level of FDI dropped.

Also, foreign investments are now based less on the traditional processing and more on the knowledge available in the target country. Consequently, outsourcing grew popular over the recent years, especially in the IT sector (BPOs).

Finally, traditional greenfield investments are more often replaced with M&A and generally profit reinvestment by already existing investors.

Source: Eurostat, NBP IE calculations

Bulgaria

Overview

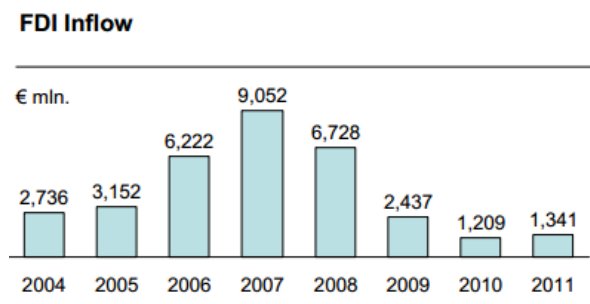
On the one hand, Bulgaria is probably the most underdeveloped country in the EU, with still spiking corruption, insufficient infrastructure and business environment. On the other hand, the country offers the lowest taxes in the EU²², the most competitive costs of labor in Central and Eastern Europe which allows for a successful development of new markets such as ICT, telecom and outsourcing. However, close economic links with Greece make the country extremely vulnerable to the recent debt crisis and uncertainty of the Greek 'stay-or-leave' in the euro area.

Economy

Like other European countries, Bulgaria was hit by the recession in 2009 which still has an inhibiting impact on its economy. However, Bulgaria has the second lowest government debt to GDP ratio in the EU and one of the lowest budget deficit levels in Europe (2.1%) and that provides a certain stability and attracts investment²³.

FDI

According to preliminary data by Bulgarian National Bank, the FDI inflows in Bulgaria for the period from January 2012 to July 2012 amount to EUR 846.2 million, doubling the number recorded in the same period of the previous year (EUR 376.5 million for January – July 2011)²⁴. The overall inward FDI stock by the end of 2011 reached EUR 36.7 billion.

Source: Bulgarian National Bank

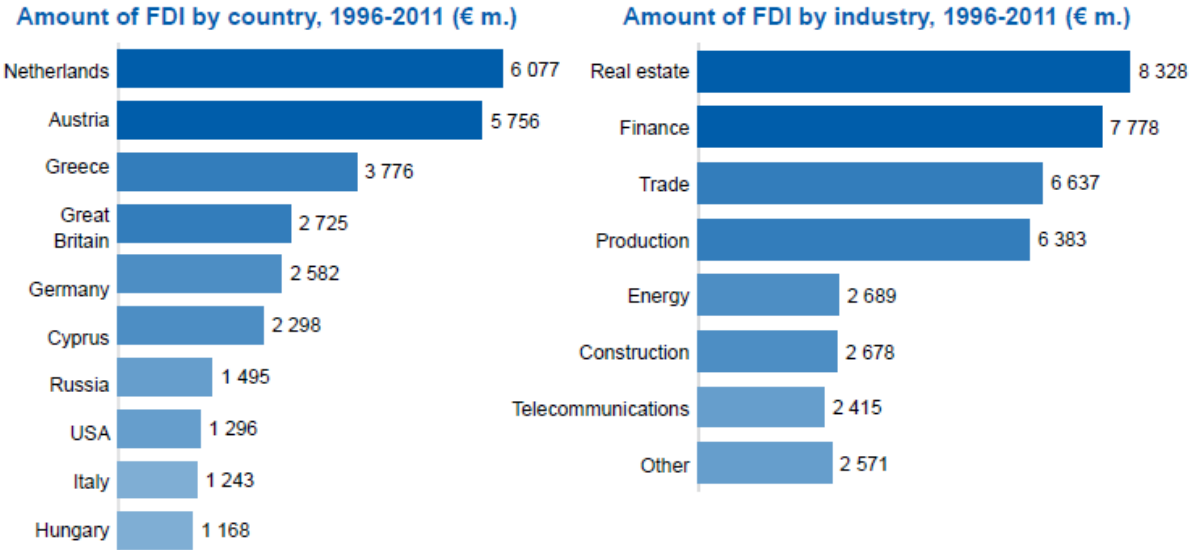
22 Corporate tax income rate: 10%

23 Invest Bulgaria Agency

24 Bulgarian National Bank

The Netherlands remain the largest investor in Bulgaria, both in quarterly and all-time terms. Other major FDI inflows come from Austria, the United Kingdom, and Russia.

Major investors in Bulgaria include Audi, Siemens, Shell, Unicredito, Videoton, Lukoil, RAO Gazprom, Nestle, Carlsberg, Allianz, Coca-Cola, HP and many more²⁵.

Source: Eurostat / Invest Bulgaria Agency

Investment incentives and state policy

With corporate income tax rate established at 10%, Bulgaria (along with Cyprus) has the most favourable tax regime in Europe. As far as investment incentives are concerned, the country provides, among others, full tax exemptions in areas with unemployment 35% above average and employment / training grants. Also, the Investment Promotion Act (IPA) introduced Investment Classes (A and B), which basically define the support value available for the investor, depending on objectives and field of particular project (R&D, innovation, green energy etc.).

25 Source: <http://www.investbulgaria.com/MajorInvestorsInBulgaria.php>

The Czech Republic

Overview

Over the years, the Czech Republic has established its strong position in the CEE region. With its 'Western' insight into market mechanisms and preference in innovation, the country comes top in investment-attractiveness rankings. Furthermore, many investors value its highly skilled labour and fully-developed infrastructure. This, among other factors, makes the Czech Republic one of the CEE leaders when it comes to the inflow of foreign direct investment.

Economy

Having said that, it is however undisputable that recently stagnation has affected the Czech economy. The obvious reason for this was the aggravating Eurozone crisis spilling over the CEE countries. Moreover, the unresolved issue of Greece stay-or-leave in the Eurozone as well as the failing Spanish banking sector have somewhat contributed to the contraction of the Czech economy this year. Still, even the evident crisis has not affected the business confidence in the country shared by foreign investors, nor such basic indicators as inflation or unemployment rate²⁶.

FDI

To this day, Czech economy registered over 170,000 companies from various industries being supplied with foreign capital. The real influx of FDI started at the turn of the century, when the new tax legislation brought about favourable business climate. Despite the economic crisis on the continent, which hindered the inflow of investment for a couple of months, the general trend proved positive, amounting to EUR 102 billion by March 2012²⁷. What is more, the Czech Republic ranks first in the

²⁶ For detailed information, see <http://www.cnb.cz>

²⁷ Czech National Bank

CEE with the highest rate of inward foreign direct investment per capita, reaching EUR 12,977 in March 2012.

Stock of Inward Foreign Direct Investment per Capita (in EUR)					
2005	2006	2007	2008	2009	2010
5,016	5,893	7,354	7,767	8,312	9,238

Source: CzechInvest

Among over 70,000 foreign companies of all types present in the Czech Republic, the biggest and most influential enterprises include ABB, Continental, DANONE, Ford, Panasonic, Nestlé, IBM, DHL, Astra Zeneca, Rockwell, Procter & Gamble, Renault, Siemens, Lufthansa, Honeywell, Volkswagen and many more²⁸. After a long period of manufacturing-oriented investments to the Czech Republic, the country has also become an attractive host for services as well as R&D centres, that both dominated latest projects. According to the CzechInvest Agency, the most robust sectors of constant FDI growth are ICT, Business Support Services, Aerospace Industry, Advanced Automotive, Industrial Machinery, Equipment and Tools, Life Sciences, Electrical Engineering and Electronics, Renewable Energy and Nanotechnology.

State policy

One of major factors that attract foreign investors to the Czech Republic is the broad offer of state investment incentives. Great part of the aid goes to projects in manufacturing, with full and partial tax reliefs for up to 10 years, job creation grants up to EUR 2,000 per new job, training or retraining grants and preferential transfer of public land. Until recently, it was available only for investors operating in manufacturing industry. In July 2012 though, the amended legislative act on investment incentives extended the state aid on technology centres and business support services.

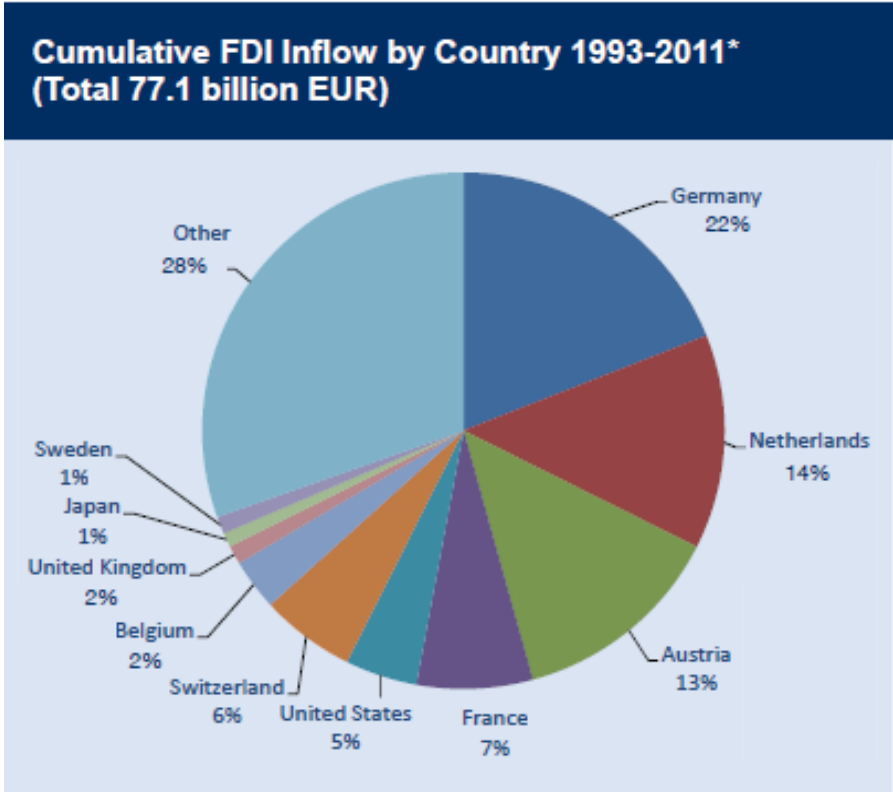
28 CZECHINVEST, Investment Climate in the Czech Republic

Apart from the state incentives granted by the mentioned act, the Ministry of Industry and Trade launched Operational Programme Enterprise and Innovation. This embraces 15 different aid programmes, including non-refundable subsidies, preferential loans and guarantees. In all aforementioned cases, aid is provided in all regions with the exception of Prague.

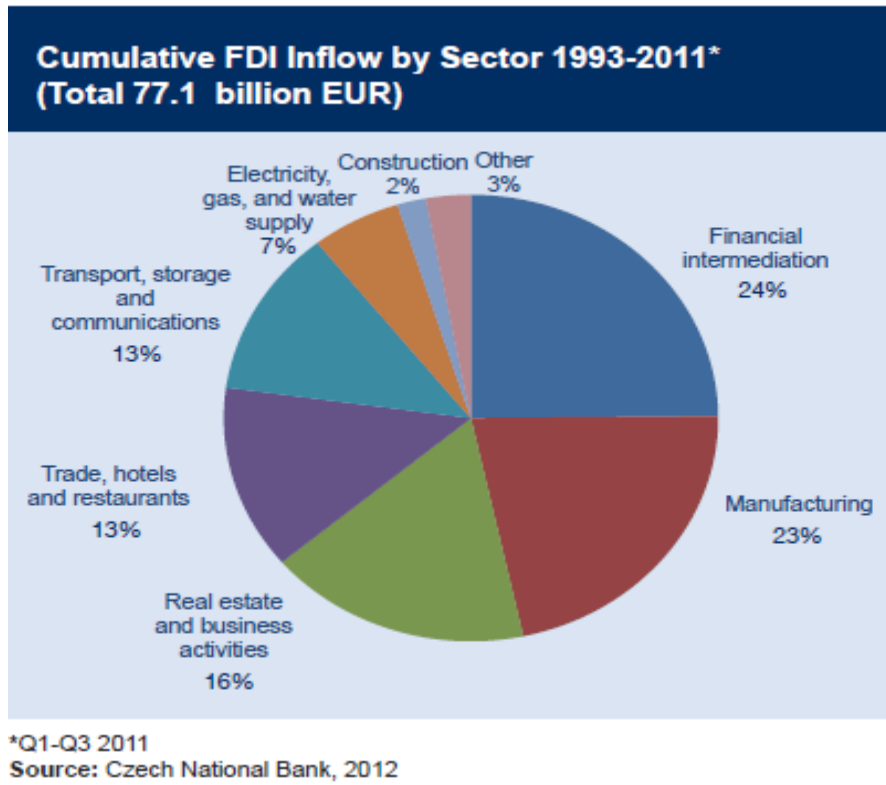
Finally, The Czech Republic disposes of EU Structural and Cohesion Funds, being a total of EUR 26.7 billion. The institution responsible for the application process is CzechInvest.

Conclusion

The Czech Republic remains one of the main FDI target countries. It seems that even the economic slowdown is not able to shake the well-established confidence of foreign investors in the country, associated with Western standards, stability and business-friendly environment.

*Q1-Q3 2011
Source: Czech National Bank, 2012

Estonia

Overview

One of the smallest countries in Central and Eastern Europe, Estonia provides a healthy and stable environment for investments, due to superior business culture, institutional order and innovation. According to various indices on business climate and ease of running a company, the country always ranks higher than any other in the CEE region. In Along with Latvia and Lithuania, Estonia is very strongly linked to the Scandinavian countries and its outlook depends largely on their performance. In general, foreign direct investments play crucial role in Estonian economy, reaching as much as 85.6% of the GDP²⁹.

²⁹ Estonian Investment and Trade Agency

Index of Economic Freedom Rankings 2012

Source:
The Heritage Foundation
& Wall Street Journal

Source/Estonian Investment and Trade Agency

Economic revival

Estonian economy proved to be pretty much resilient to the economic crisis. The country saw quick recovery in the first half of 2011, with the GDP growth at the most remarkable level of 8.3% by the end of the year. In addition, Estonia is the youngest economy to adopt euro and one of two Eurozone members in the CEE region.

FDI

In the first quarter of 2012, Estonia gained EUR 124 million in FDI. After several months of deficit, the inward FDI stock in Estonia registered a slight surplus, though only a third of the year-ago figure.

Main investors were Sweden with EUR 75 million and over a half of overall FDI, Finland and Russia (EUR 42 million and EUR 30 million respectively). Other major contributors were the Netherlands and the United Kingdom.

Not surprisingly, financial and insurance services accounted for the majority of the FDI, namely 32% of the total number. Further 30% and 26% were allocated in manufacturing sector and in transportation and storage companies respectively.

Inward FDI stock in Estonia amounted to ca. 13 billion euros at the end of the first quarter of 2012. Foreign direct investors have invested predominantly in financial intermediaries and insurance companies, manufacturing, real estate related activities and retail and wholesale trade.

Major foreign companies investing in Estonia include Swedbank, SEB, ING Luxembourg, CityBank Hong Kong, Tele2, Toyota, 3M, Alstom, KPMG, Fujitsu, Procter & Gamble, Shell and others.

Figure 14. Direct investment in Estonia by countries in the first quarter of 2012

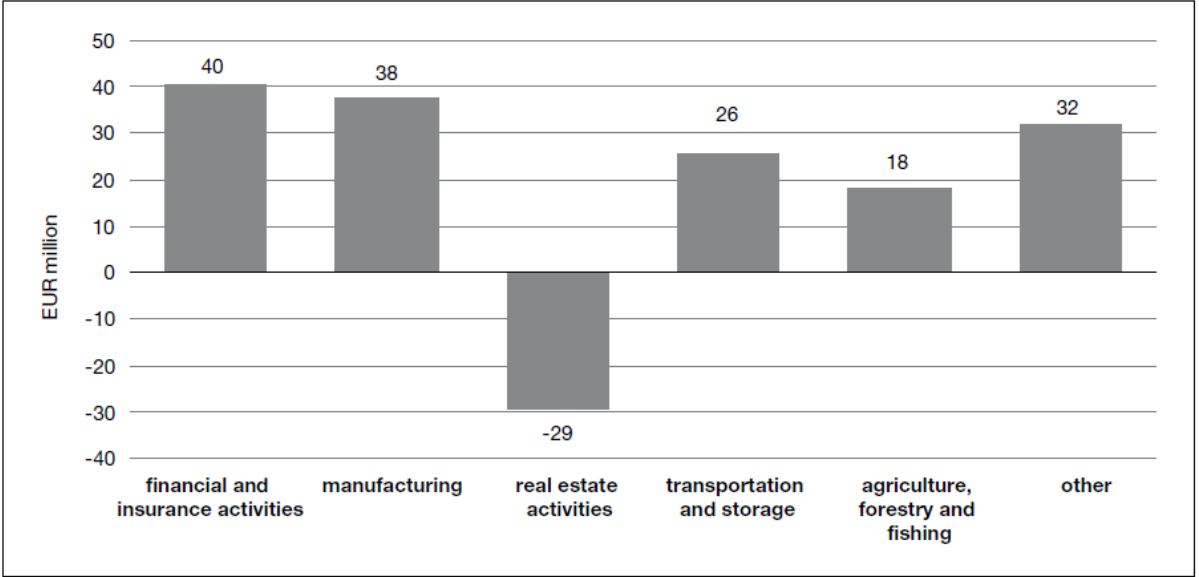

Figure 15. Direct investment in Estonia by fields of activity in the first quarter of 2012

Source: Bank of Estonia

Hungary

Overview

Although Hungary is one of major economies in Central and Eastern Europe with GDP of EUR 105 billion, the financial crisis has severely affected the country, probably more than any other in the region. The overall performance in terms of FDI is not actually that poor, since the country enjoys one of the highest FDI per capita volume (ca. EUR 6,870³⁰), which is mostly due to its favourable location in the very centre of Europe and one of the lowest labour costs in CEE.

Austerity

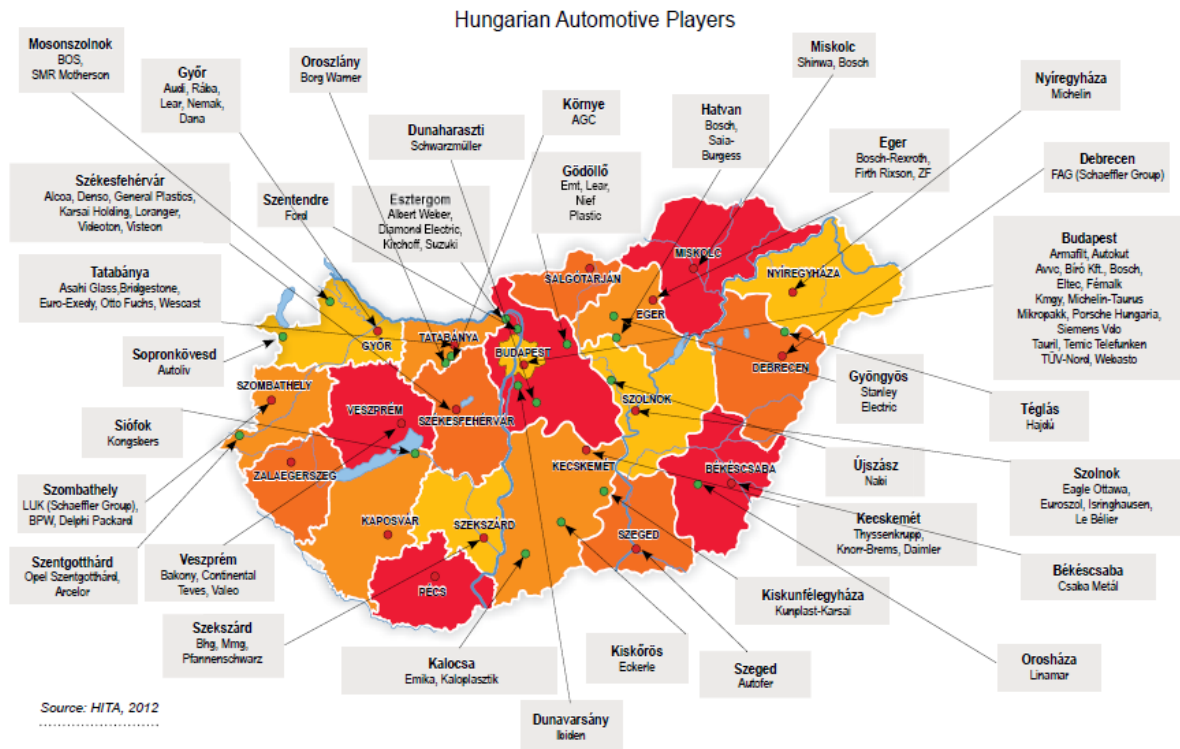
The economic crisis hit Hungary badly, taking heavy toll on almost every aspect of the country's economy. While many countries seem to slowly scramble out of the recession, most forecasts for Hungary see no recovery before 2013. What is worse, the governmental policy and aggravating relations with international financial institutions met with negative reception of foreign investors.

FDI – who and where from

By the end of 2011, the overall inward FDI stock amounted to over EUR 68.5 billion, one of the highest per capita figures in the Central and Eastern European region. Major investors operate in manufacturing industry, which remained traditionally one of main sectors for FDI inflows. Particularly, Hungary is seen as the most popular destination for automotive industry, with such companies as Audi, Continental, Suzuki, GM, Mercedes or Daimler expanding their output or introducing new investment projects. Another successful branches of Hungarian industry are electronics and ICT. In fact, the country is the largest producer of electronics in the whole region, covering over a quarter of the CEE production³¹. Key producers include Bosch, Electrolux, Siemens, Flextronix, Videoton, IBM and Jabil.

30 Ernst & Young's 2012 European Attractiveness Survey

31 HITA

Nevertheless, the country has seen a significant increase in service- and outsourcing-oriented investment projects. Those embrace activity of such companies as HP, IBM, Ericsson. Furthermore, several companies of all major industries relocated their R&D and technology service centres to Hungary. Finally, foreign capital plays major role in food processing, contributing to 47% of the industry.

The biggest contributor to the FDI in the country was the European Union (over 70%) and especially Germany (22%)³². In 2010, the total amount of foreign direct investments completed in Hungary reached EUR 378 million. In the first half of 2011 the balance of direct investments was EUR 753 million, which was EUR 90 million less than in the same period of the previous year.

Major electronics manufacturing companies in Hungary

FDI incentives

There are several instruments providing different incentives for investors in Hungary. Those encompass various cash subsidies, tax allowances (including a 80% decrease of annual corporate tax during a period of up to ten years) and industrial parks. Investors may choose from 206 industrial parks which basically facilitate establishing and running a business, providing support from local authorities, tax allowances and preferential conditions.

Conclusions

Despite the acute economic crisis, Hungary performs remarkably well, remaining one of the top FDI destinations in Central and Eastern Europe. It cannot be denied though, that Hungarian economy has lost momentum in favour of such countries as Romania or Slovakia. Immediate steps must be taken in order to reverse the negative trend and attract new investors.

Lithuania

Overview

Attractive tax system, low labour costs and advanced ICT and innovation constitute the greatest strengths of the country that has quickly recovered after the FDI collapse in 2009 and draws investors from the whole world.

Economy

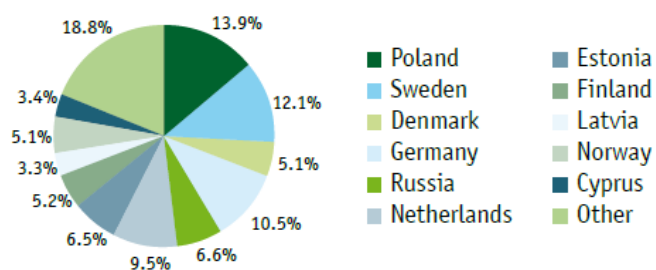
According to the World Bank, Lithuania was the leading new EU member state in terms of its recovery from the global recession in 2010. Also, in the first half of 2011, Lithuania's economy had already demonstrated growth of 6.25 percent. The International Monetary Fund (IMF) forecasts that the economy will increase by 3.5 percent in 2012. Ernst & Young predict that Lithuanian GDP will grow at a stable pace of up to 4.2 percent in 2012 and by 6.2 percent in 2013.

FDI

In 2011, the FDI inflow to Lithuania amounted to EUR 937 million, increasing almost twentyfold since 2009 when it hit the record low of EUR 51 million. The total inward FDI stock in 2011 reached EUR 10.72 billion.

As manufacturing remains traditionally a major sector for foreign investment, each year brings an increase in knowledge-

Major Countries Investors

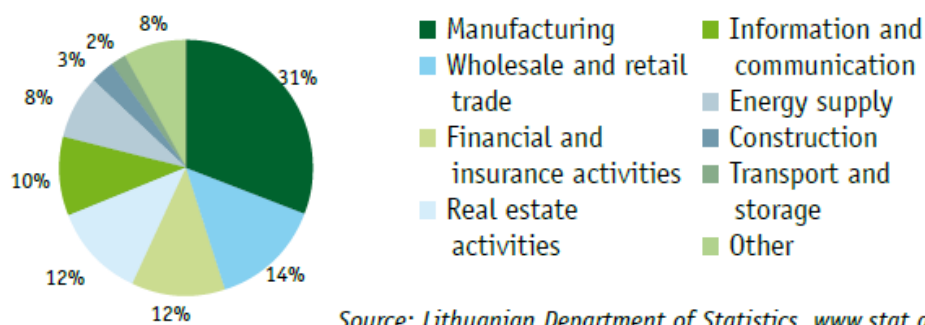

oriented and less labour-intensive industries such as financial and insurance services (12% in 2011), ICT (10%) or R&D (with such companies as IBM or Siemens investing in technology centres).

Major companies operating in Lithuania include Barclays, IBM, IKEA, Orlen and many others (see the extended list below). The vast majority of investment projects

come from the EU, with main contributors being Poland (13.9%), followed by Sweden, Denmark, Germany and the Netherlands. Russia, with a 6.6% share, remains main non-EU investor to Lithuania.

FDI in Lithuania by Economic Activity

Major Foreign Investors in Lithuania, 2011

Investor	Country of Origin	Investment Industry Sector	Investment, EUR	Headcount
Barclays Bank	UK	Shared Services	69.39 Mn	713
Bentley	US	Software & IT Services	1.53 Mn	103
Coca-Cola	US	Beverages	18.03 Mn	199
CSC	US	Software & IT Services	11.61 Mn	243
ERGO	Germany	Insurance	24.3 Mn	807
Deutsche Post	Germany	Transport and Logistics	47.6 Mn	149
IBM	US	Research and Development	16.21 Mn	100
IKEA	Sweden	Consumer Products	1.31 Mn	200
Intersurgical	UK	Medical Devices	11.68 Mn	1390
Kitron	Norway	Electronics	18.11 Mn	390
MARS	US	Food & Tobacco	27.23 Mn	600
MOOG	US	Research and Development, Medical Devices	2.45 Mn	70
Orlen	Poland	Energy	244 Mn	1901
Ryanair	Ireland	Engineering	195.6 Mn	60
Siemens	Germany	Research and Development	20.52 Mn	90
TeliaSonera	Sweden	Information and	55.56 Mn	2749

		Communication Technologies		
Teva	Israel	Life Sciences	2.9 Bn	180
ThermoFisher Scientific	US	Life Sciences	210 Mn	360
Valeant	US	Life Sciences	365 Mn	112
Western Union	US	Shared Services	19.96 Mn	535

Source: fdimarkets.com / Invest Lithuania

Investment incentives

Lithuania provides various incentives, particularly in the field of R&D. Forms of the state aid for investors include Invest LT+ Support Programme with grants up to EUR 3.5 million per investment project (services, R&D, manufacturing), tax incentives and loan support and venture finance funds.

Furthermore, Lithuania has established two free economic zones (FEZ), located in the country's economically important centres and providing favourable conditions with complex support service, tax exemptions etc.

Latvia

Overview

After Latvia's accession to the EU, the inflow of the FDI increased rapidly and reached its highest point in 2011 (EUR 9.37 billion). The main factors fostering the FDI inflow were new market opportunities for foreign investors, stable monetary policy, its well-developed infrastructure.

Economy

The financial crisis severely deteriorated Latvian economy that only recently started to recover. The confidence of foreign investors and FDI inflows are on the rise again³³.

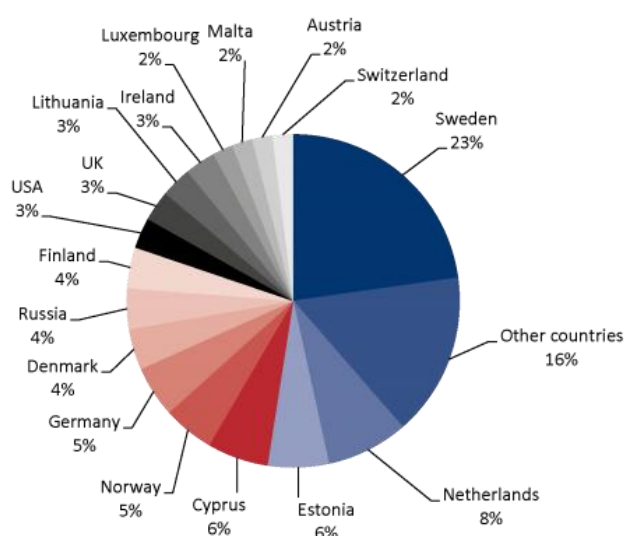
33 LIAA, <http://www.liaa.gov.lv/invest-latvia/investor-business-guide/foreign-direct-investment>

FDI

In 2011, the inflow of the FDI to Latvia was EUR 12.03 billion, which was a fourfold increase compared with 2010 and a sixteen fold surge since the crisis in 2009. The total volume of inward FDI in Latvia amounted to EUR 93.24 billion, which is actually the lowest level in the entire CEE region. The total inward FDI stock per capita reached EUR 4,205 which is higher than the number for Lithuania, but is considerably less than Estonia.

Major contributors to the Lithuanian inward FDI stock come mostly from the neighbouring countries in the Baltic Sea region and other EU Member States. In 2011, investment projects came predominantly from Sweden (23%), followed by the Netherlands and Estonia (8% and 6% respectively). Furthermore, these three countries focused on different sectors of Latvian economy, with Swedish FDI concentrated in financial services, Dutch FDI in real estate and transport, and finally Estonian FDI in real estate. In 2011, investment from all EU member states accounted for ca. 70% of total FDI inflow³⁴.

FDI inflow by country of origin, 2011

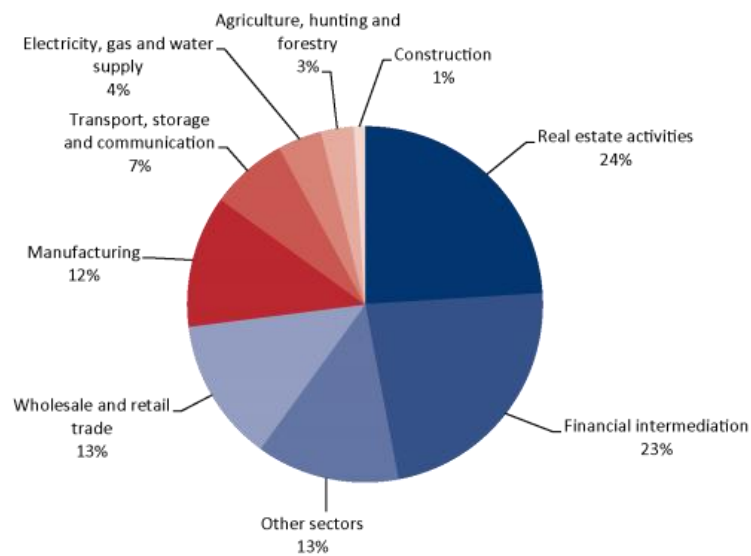

³⁴ LIAA, <http://www.liaa.gov.lv/invest-latvia/investor-business-guide/foreign-direct-investment>

Source: LIAA

In general, the main sector attracting FDI are services: almost a half of foreign investment goes to the real estate (24%) and financial intermediation (23%). Wholesale/retail trade and manufacturing attract respectively 13% and 12% of the total FDI stock.

FDI by sector, 2011

Source: LIAA

Major multinational companies investing in Latvia include Coca-Cola, Bucher Schoerling, Schneider Electric, Procter & Gamble, Unilever, Tieto, Cytec, Siemens, Nokia, Statoil, GenereX Biotechnology, Cemex and Brabantia.

Investment incentives

First form of investment incentives are various tax allowances and exemptions available for investors in one of four special economic zones (SEZ). Furthermore, several grants and aid funds are foreseen in the field of job creation, training and

raising qualifications of employees. Other programmes include Business Incubators, SME development and environment-friendly solutions.

Poland

Overview

With its 38 million population and GDP of EUR 370 billion, Poland is the biggest country and largest economy in the Central and Eastern Europe. The country attracts foreign investors with the size of the market, stable economic and political environment and highly-skilled labour at competitive costs. In 2011, Poland hosted 121 FDI projects worth approximately EUR 11.66 billion, the biggest amount in the CEE region and one of the top 10 in the world.

Outstanding performance

Poland drew worldwide attention when it turned out to be the only country to avoid recession in the crisis-ridden Europe. Although the turbulence in the Eurozone as well as the fiscal consolidation programme take its toll on Polish economy, the country still proves to be the most resilient player in the EU, with a remarkable 2.8% GDP growth projected for 2012³⁵.

FDI inflows

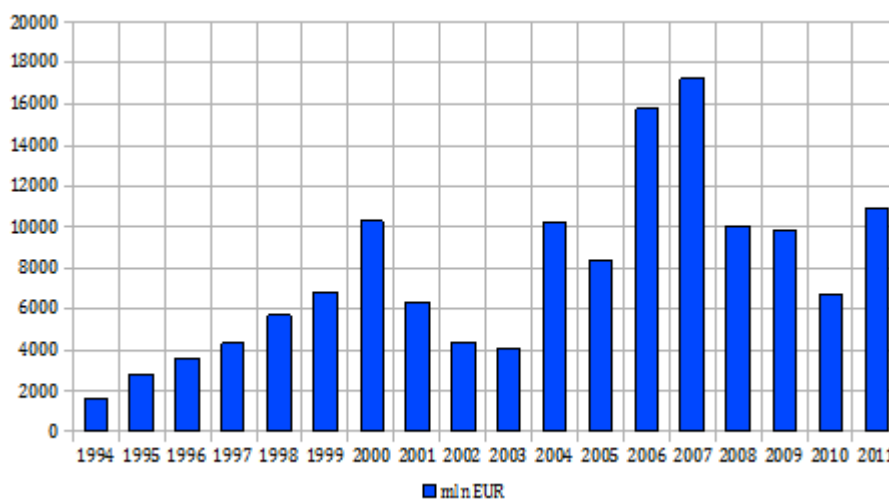
As already mentioned, Poland attracted 121 FDI projects in 2011, 15% less than in 2010. It was nevertheless the best result among the CEE countries. Latest investments embraced mostly automotive industry, with companies such as Volkswagen AG or Bridgestone Corporation pumping considerable amount of capital into Polish automotive sector. On the other hand, the country followed the regional trend, offering wide outsourcing and business services, marking turn from labour-intensive operations towards more knowledge-oriented projects.

35 Eurostat

FDI inflow in Poland, 1994 – 2011 (in mln EUR)

Year	mln EUR	Year	mln EUR
1994	1581	2003	4067
1995	2831	2004	10237
1996	3592	2005	8330
1997	4343	2006	15741
1998	5676	2007	17242
1999	6824	2008	10085
2000	10334	2009	9863
2001	6372	2010	6686
2002	4371	2011	10904

FDI inflow in Poland, 1994 – 2011 (in mln EUR)

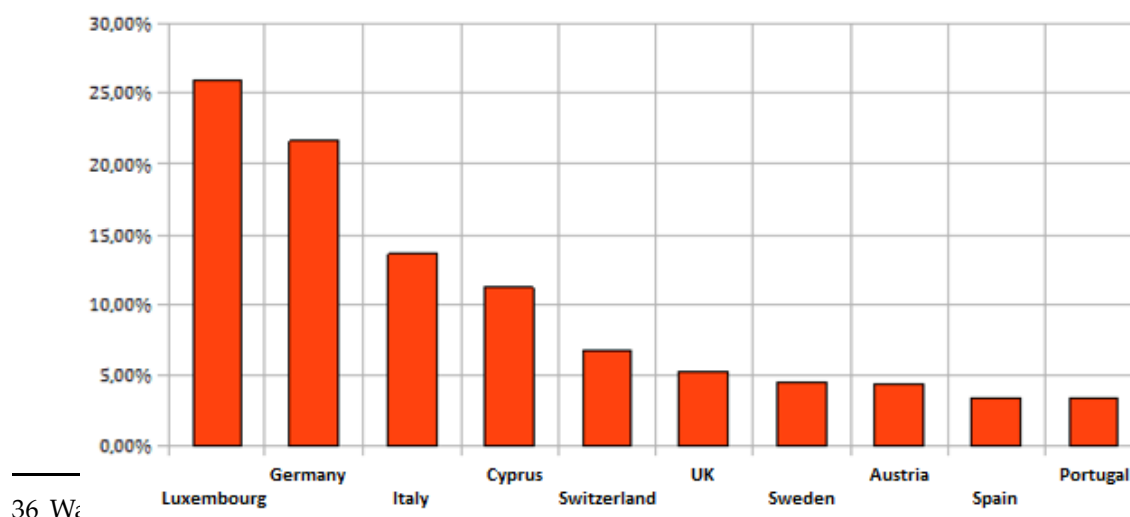
Analysis of the FDI inflow by the country of origin revealed a strong position of investors from Luxembourg, with every fourth company being registered in this country. Also, a considerable share of the FDI is held by Cyprus which was placed 4. biggest investor in Poland. However surprising it may be, this result most probably

stems from the fact that both Luxembourg and Cyprus are tax havens, and the capital inflows from those countries are in fact Polish reinvestments³⁶. Having said that, major investors are Germany and Italy, ranked 2nd and 3rd respectively. The biggest contributors to overall FDI stock by the end of 2011 were the Netherlands (EUR 26.8 billion), Germany (EUR 20.4 billion), France (EUR 18.7 billion, Luxembourg (EUR 13.1 billion) and the US (EUR 9.3 billion).

FDI inflow to Poland by country, 2010

Country	FDI in mln EUR	Share
Luxembourg	1945	25,90%
Germany	1627	21,70%
Italy	1020	13,60%
Cyprus	843	11,20%
Switzerland	510	6,80%
United Kingdom	396	5,30%
Sweden	343	4,60%
Austria	327	4,40%
Spain	252	3,40%
Portugal	252	3,40%

FDI inflow to Poland by country, 2010

36 Wz

Incentives

Poland provides a broad offer for FDI projects. An investor may choose from such incentives as Multiannual Support Programmes, Cash Subsidies, Real Estate Tax Exemptions or Special Economic Zones (SEZ). The latter are particularly remarkable, as the fourteen SEZs established in Poland are not subject to the European Commission requirements regarding state aid, which spares time for the investor and state. SEZs provide such benefits as corporate tax exemption, support for new investment projects and grants for creating new jobs³⁷.

Finally, Poland is the largest beneficiary of the EU Structural Funds among the CEE countries, with EUR 67.3 billion allocated for 2007-2013.

Investors' perception

According to the latest survey conducted by the Polish Information and Foreign Investment Agency on how Poland is perceived by foreign investors, more than 50% of respondents reported a significant increase in their turnover for 2011. This, along with overall optimistic perception is consistent with other surveys, such as Ernst & Young's which ranks Poland fifth most attractive country in the world and second in Europe³⁸.

Conclusions

For the moment, Poland is an unquestionable leader for FDI in Central and Eastern Europe. Its buoyant economy and bullish market, combined with extremely competitive labour costs and knowledge exceed the regional average. Despite the drop in the FDI inflow in 2011, investors are likely to increase their input in Poland in the following years.

37 Allen & Overy, *Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe*

38 Ernst & Young European attractiveness survey

Romania

Overview

In its latest publication on FDI in Central and Eastern Europe, Allen & Overy called Romania one of the 'tigers' of the region³⁹. Indeed, the country emerged as the leader of the South Eastern Europe and one of the more prosperous economies among the new EU members. One of the largest markets with over 21 million inhabitants, extremely competitive labour costs and rich natural resources are among Romania's biggest strengths. On the other hand, its weak infrastructure, widespread corruption and certain political instability affect the investment climate adversely.

Political conflict dims economic achievements

Romania has actually overcome the recession, recording a 2.5% GDP growth in 2011 and expecting modest increase by 1.4% this year. The new centre-left government introduced bold measures, which resulted in swift recovery. However, the country witnessed a major political conflict between the government and president that has a negative effect on the country's credibility and also the inflow of foreign investments.

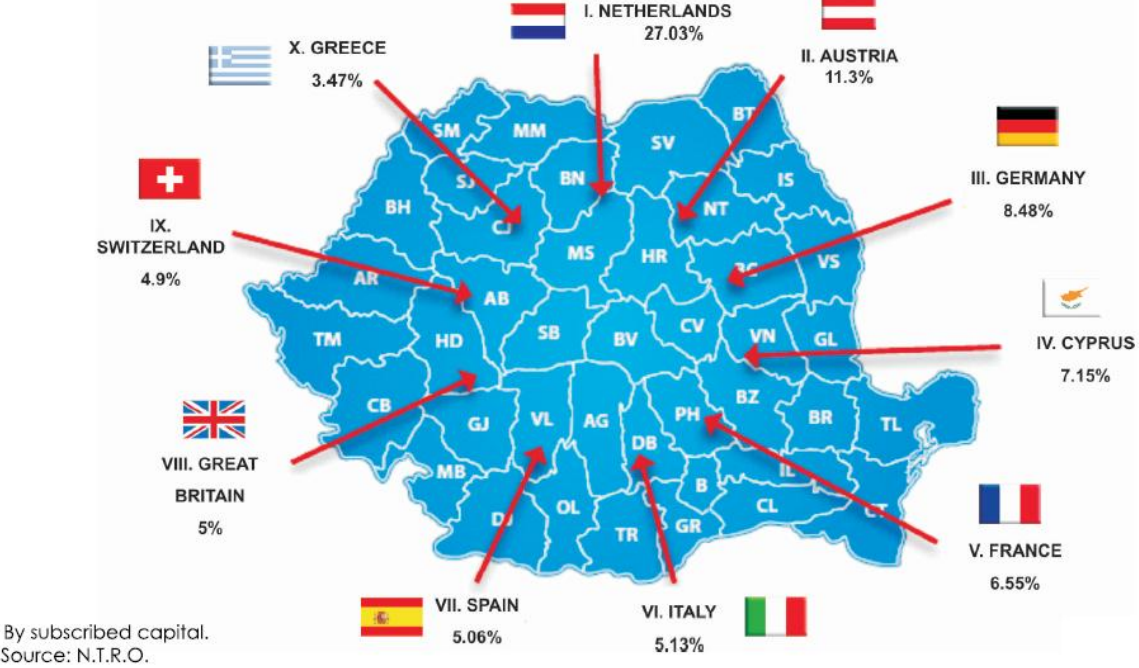
FDI

In 2011, Romania attracted FDI for a total of EUR 2.06 billion, with the overall inward FDI stock reaching EUR 54.153 billion, the fourth highest value in the CEE. First quarter of 2012 brought EUR 446 million of FDI. While most of the CEE countries have seen rebounding levels of the FDI in 2011, foreign investment in Romania is still on decrease. For instance, the FDI inflow in 2011 accounted for merely one fifth of the 2008 number.

Romania remains a country attracting manufacturing companies, especially the automotive industry. However, the financial sector grew stronger with ca. 20% of the FDI, followed by real estate and constructions, retail and IT&C.

³⁹ Allen & Overy, *CEE you there! Foreign direct investment in Central and Eastern Europe*, 2011

Top three countries that contributed to the FDI inflow in Romania in 2010 are the Netherlands, Austria and Germany (27.03%, 11.3% and 8.48% respectively). Major companies that invested in Romania over the recent years include OMV, Kaufland, Continental, Pirelli, Renault, Ford, Telemobil, Provident Financial and OBI.

Investment incentives

Investment incentives in Romania include subsidies granted for tangible and intangible assets acquisition, state-budget financial support for job creation and interest bonifications for contracting credits. The Romanian government prioritized projects involving R&D and innovation, creation of new workplaces and training, green energy and environmental protection. Apart from that, there are several industrial parks which provide preferable business conditions for investors, including a 50% coverage of the project and various tax exemptions.

Major companies in Romania, by annual turnover (2010)

RANK	COMPANY	(ANNUAL TURNOVER)
1	OMV PETROM S.A.	2.5000
2	AUTOMOBILE DACIA S.A.	2.5000
3	ROMPETROL DOWNSTREAM S.R.L.	2.5000
4	METRO CASH & CARRY ROMÂNIA S.R.L.	2.5000
5	ROMPETROL RAFINARE S.A.	2.5000
6	KAUFLAND ROMANIA S.C.S.	2.5000
7	ARCELORMITTAL GALAȚI S.A.	2.5000
8	BRITISH AMERICAN TOBACCO (ROMANIA) TRADING S.R.L.	2.5000
9	OMV PETROM MARKETING S.R.L.	2.5000
10	LUKOIL ROMANIA S.R.L.	2.5000
11	HOLZINDUSTRIE SCHWEIGHOFER S.R.L.	2.0000
12	PETROTEL - LUKOIL S.A.	2.5000
13	AUTOLIV ROMANIA S.R.L.	2.0000
14	SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE TRANSPORT GAZE NATURALE - TRANSGAZ S.A.	2.0000
15	SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE GAZE NATURALE ROMGAZ S.A.	2.0000
16	ALRO S.A.	2.0000
17	AZOMUREȘ S.A.	2.0000
18	NOKIA ROMANIA S.R.L.	2.5000
19	DEDEMAN S.R.L.	2.0000
20	ARABESQUE S.R.L.	2.0000
21	PIRELLI TYRES ROMÂNIA S.R.L.	2.0000

Source: doingbusiness.ro

Slovakia

Overview

The Slovak Republic, one of the smallest countries in Central and Eastern Europe, has recently emerged as one of the most robust economies in the region. After the 2009 crisis, the country recovered at an incredibly rapid pace, recording a GDP growth of 4%, one of the highest in the entire EU. Despite its limited demographic potential, Slovakia may successfully compete with Poland and the Czech Republic in operational costs, investment incentives, innovation and overall business climate. Also, the country adopted euro in 2009, becoming a part of the EU-17.

Stable economy and investor-friendly environment

According to the World Bank, Slovakia is one of the most business-friendly countries in the CEE region, with its stable political and institutional environment as well as transparent business regulations and tax system.

FDI

The total volume of FDI inflow to Slovakia reached EUR 39.5 billion by the end of 2011, the fifth result in the entire CEE region⁴⁰. The FDI per capita amounted then to EUR 7,318. Major industries attracting foreign investors are the automotive industry (Volkswagen, KIA Motors, PSA Peugeot Citroen) and electronics (Sony, Samsung, AU Optronics). Furthermore, FDI-attractive sectors include machinery, chemical industry and IT services. Also, the list of key investors operating in Slovakia contains U.S. Steel, Whirlpool, IBM, HP, Siemens, Alcatel and Soitron.

The table shown below is an overview of the major foreign investors in Slovakia. It includes only the new Greenfield or Brownfield investments, not acquisitions or takeovers:

Country of Origin	Investor
USA	U. S. Steel, Emerson, DELL, Whirlpool, IBM, HP, Johnson Controls, AT&T, Accenture, Getrag Ford
Germany	Siemens, Volkswagen, T-Systems
Japan	Yazaki, Mitsui Sumitomo, Sony, Panasonic
Korea	Samsung, KIA Motors, Hyundai Mobis
Taiwan	AU Optronics, ESON, Foxconn, Delta Electronics
France	PSA Peugeot Citroen, Alcatel
Spain	Soitron

Source: SARIO

Investment incentives

The Slovak Republic provide transparent regulations on incentives, dividing them into four categories depending on the type of the investment project: industry, technological centres, shared services centres and tourism. The aid is available both for investors establishing new business as well as for those expanding an existing one.

The state covers up to 50% of the investment whereas the requirement regarding minimal investment amount depends on the unemployment rate in particular location (3.5, 7 or 14 million EUR).

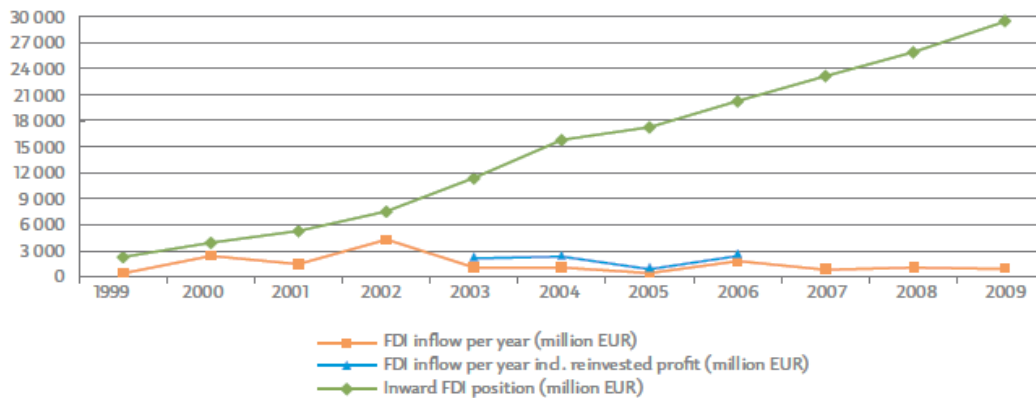
Furthermore, Slovakia recently started to strongly support the R&D environment sector, offering a wide range of state grants, incentives and assistance programmes

40 UNCTAD

that already encouraged many foreign investors to relocate their technology and research centres to Slovakia.

Conclusions

The Slovak Republic is one of the most prosperous countries in the CEE region for foreign direct investment.

Note: Amount in EUR was calculated with the average exchange rate in the respective year. Data for 2009 are not available yet.

Note: From 2003 the NBS has been using a different methodology as in the previous years – it started including reinvested profit in the FDI inflow and inward FDI position. Thus, data from the period 1999 – 2002 (FDI inflow per year, Inward FDI position) contain only equity capital. Data of Inward FDI position in the period 2003 – 2008 contain equity capital + reinvested profit. Data of FDI inflow per year contain equity capital. FDI inflow per year incl. reinvested profit was not available for 2007, 2008 and 2009.

Source: National Bank of Slovakia, www.nbs.sk, 2010

Source: National Bank of Slovakia / SARIO

Slovenia

Overview

Slovenia is seen as the most advanced country of the CEE region in terms of standard of living, business values as well as labour skills and knowledge. Also, a remarkably developed service sector as well as an outstanding level of infrastructure helps the country to attract foreign investors despite its, after all, small size and limited potential.

Lacklustre economic performance

Slovenian economy was strongly affected by the debt crisis in the euro area, deteriorating in 2011 and remaining in recession through 2012. Still, the country

excels in productivity (the highest GDP per person employed) and expects a modest recovery with 0.5% GDP growth in 2013.

FDI

The inward FDI stock in Slovenia amounted to EUR 11.66 billion at the end of 2011. Direct investment was up nearly tenfold from 1994, with annual growth averaging 16.2% between 1995 and 2010. Growth was positive over the entire period, except in 2001 and 2009. In 2009, the FDI stock shrank by 6.2% before recording growth of 2.2% in 2010.

According to the Bank of Slovenia statistics from 2011, new investments accounted for 64.4% of the 3,031 FDIs at the end of 2010. Existing investments accounted for 32.1% of the total number, but their value exceeded new ones (62.5% of the total non-resident equity).

The average value of existing FDI equity amounted to EUR 4.8 million at the end of 2010, while the average value of new FDI equity amounted to EUR 1.5 million. This ratio indicates that investment in existing companies is more significant in value, while foreign founder investors or greenfield investors opt for investments of lesser value.

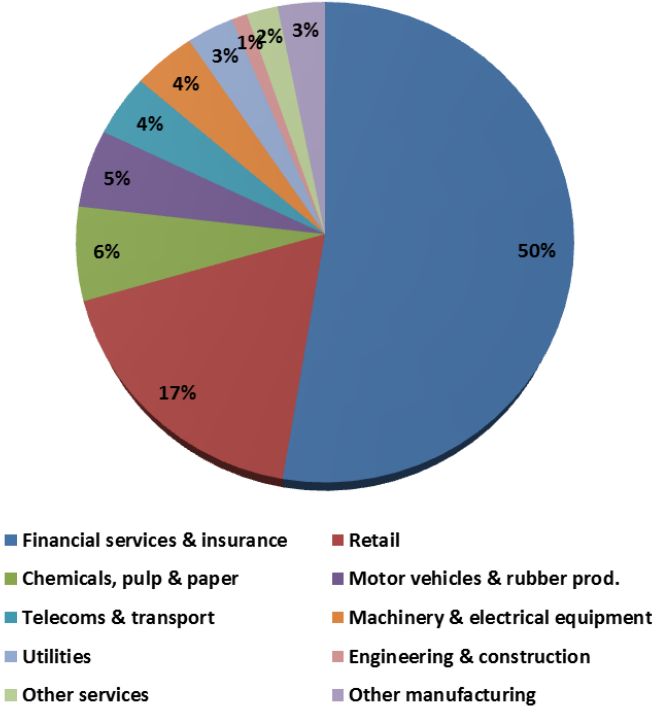
EU members play dominant role in the FDI inflow in Slovenia, contributing to more than 80% of FDI in 2011. Almost half of foreign investments comes from Austria (48%), leaving other investors far behind (Switzerland comes in second with only 10% share).

Unlike such countries as Hungary or Poland, its manufacturing sector attracts incomparably less FDI than financial services and retailing. More traditional, labour-intensive investments are predominantly drawn by such industries as engineering and electronics, automotive industry, pharmaceuticals, chemical industry.

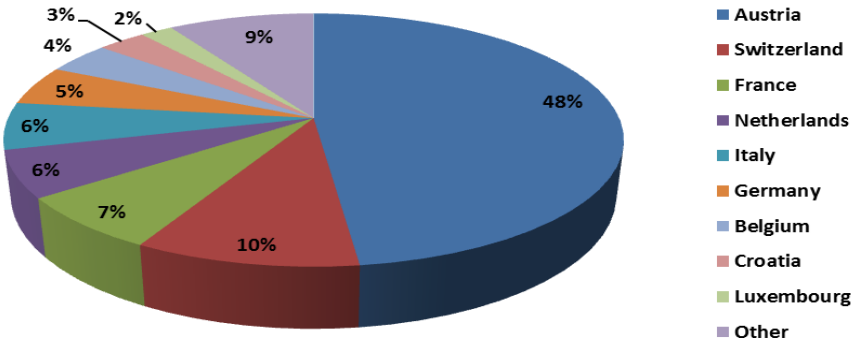
Major investors include Aviat Networks, Bosch Siemens, Danfoss, Deloitte, Goodyear, GKN Driveline, Grammer Automotive, Grieshaber Logistik, Gruppo

Bonazzi, Henkel, IBM, Intesa Sanpaolo, Johnson Controls, Microsoft, Mobilkom, Sandoz Group (Novartis), Oracle, Palfinger, Renault, S&T, Schegenacker, Societe Generale, Wolford, XAL and others.

Inward FDI stock by sectors, 2009

Main investing countries in Slovenia, 2009

Source: Bank of Slovenia

Investment incentives

Slovenia provides attractive and flexible investment incentives, including tax reduction by up to 40% of the amount invested in R&D, FDI grant schemes and co-financing of the Ministry of Economy, incentives for hiring and (re)training people as well as the assistance of the local authorities.

Conclusions

Business confidence despite the crisis

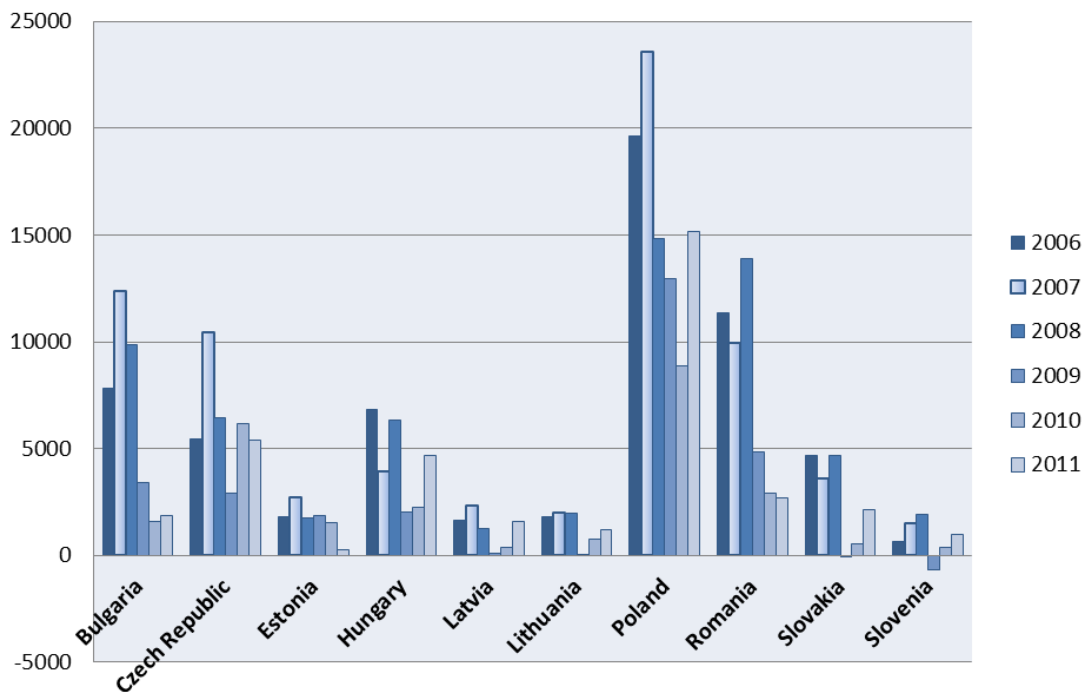
Surprisingly as it may seem, CEE remains an attractive host for foreign investors, boding well for future growth of foreign direct investment in the whole region. According to Ernst & Young survey, the vast majority of investors, especially those yet to enter the European market, believe that the crisis on the continent will fade away in the predictable future.

However, the CEE countries must find a more effective way to compete with other economies, especially rapidly developing BRICS.

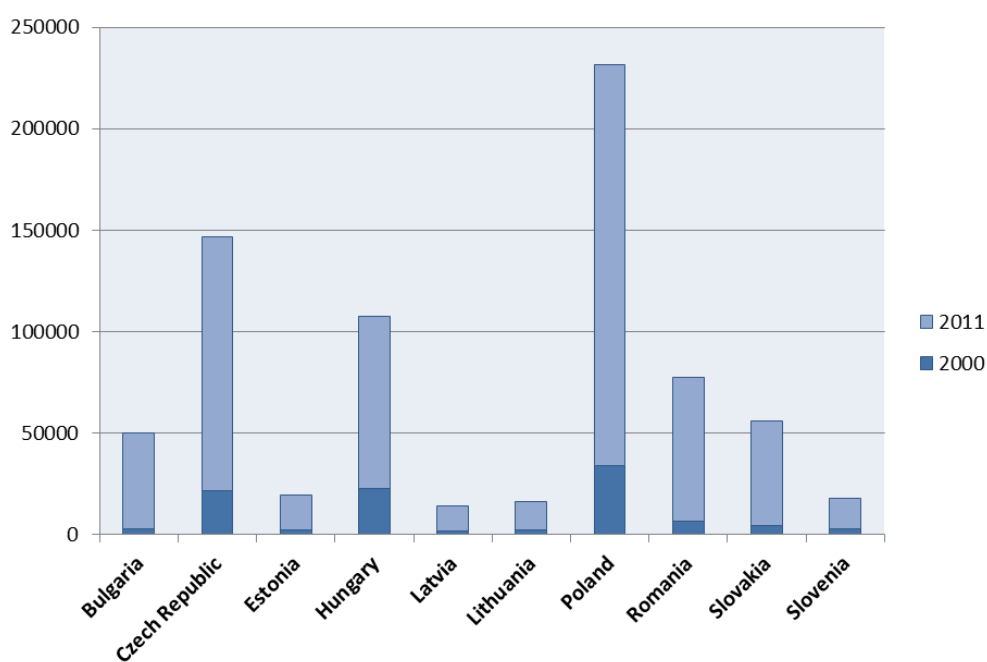
** **Lukasz Białek** - economist, PhD candidate in the Institute of Economics, Polish Academy of Science*

Appendix

FDI inflows in CEE, 2006-2011, in million EUR (source: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulgaria	6010	9540	7588	2606	1233	1435
Czech Republic	4207	8042	4967	2254	4729	4162
Estonia	1384	2091	1331	1416	1186	198
Hungary	5250	3042	4870	1577	1751	3617
Latvia	1281	1788	971	72	292	1203
Lithuania	1399	1552	1513	51	580	937
Poland	15094	18142	11426	9958	6821	11657
Romania	8753	7639	10710	3730	2264	2056
Slovakia	3614	2757	3609	-5	405	1650
Slovenia	496	1166	1499	-503	276	769

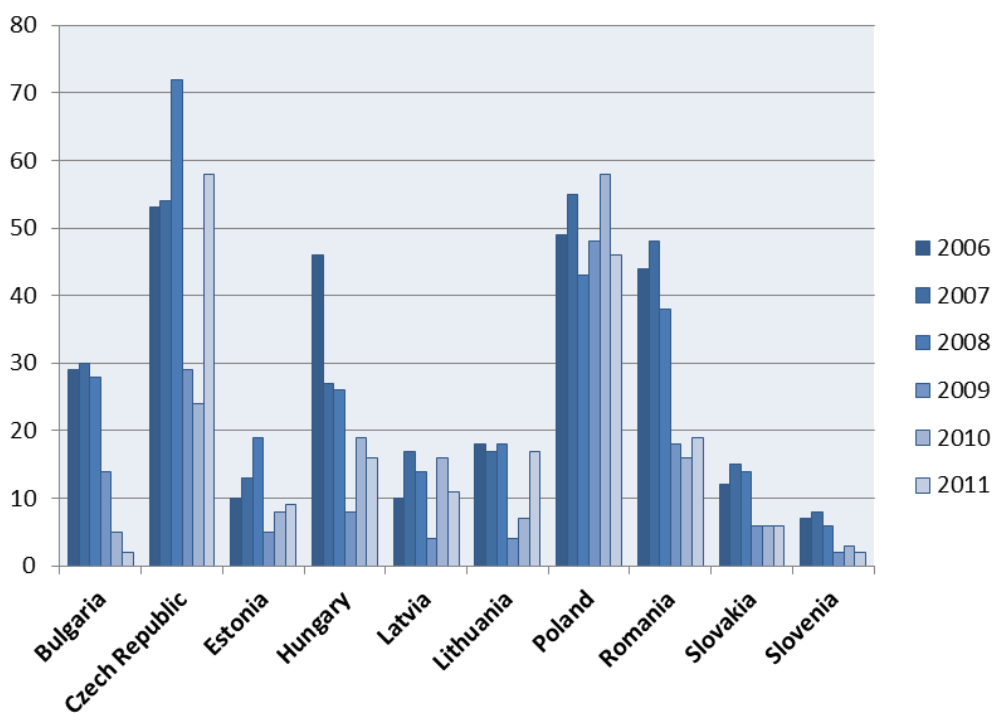

DI inward stock in CEE, 1990, 2000 and 2011, in million EUR (source: UNCTAD)			
	1990	2000	2011
Bulgaria	86	2082	36693
Czech Republic	1050	16666	96439
Estonia	0	2037	12880
Hungary	439	17610	65024
Latvia	0	1605	9324
Lithuania	0	1797	10719
Poland	84	26355	152104
Romania	0	5354	54153
Slovakia	217	3667	39496
Slovenia	1265	2228	11662

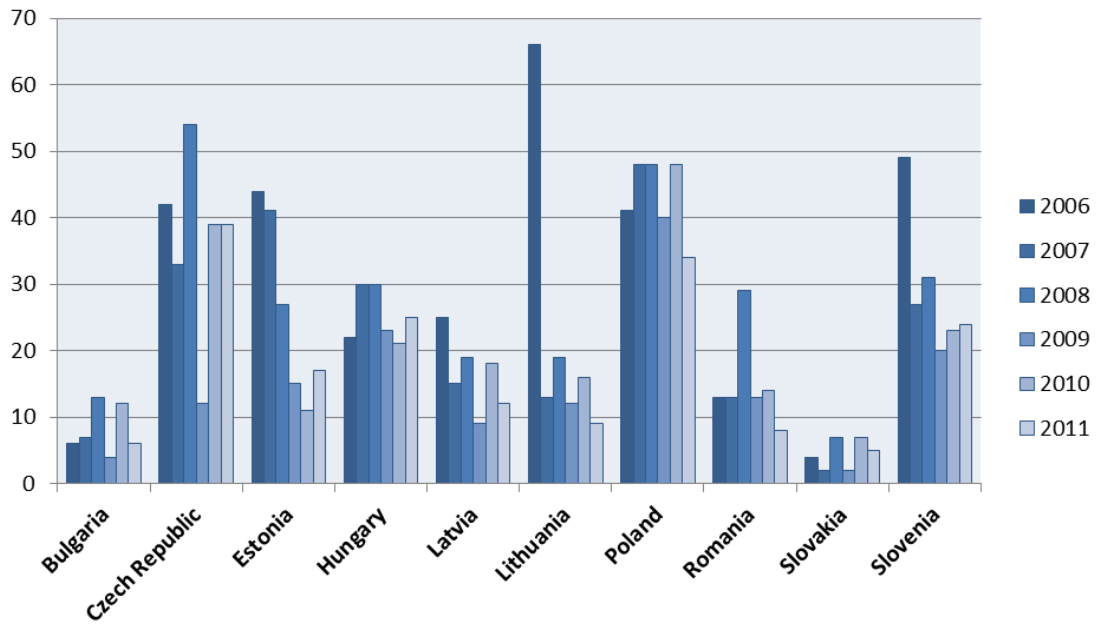

Value of cross-border M&As in CEE, 2006-2011, in million EUR (source: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulgaria	621	748	175	116	18	-74
Czech Republic	889	82	3980	2055	-352	558
Estonia	2	-44	-8	22	2	184
Hungary	1799	555	1200	1427	164	1320
Latvia	8	36	150	84	55	2

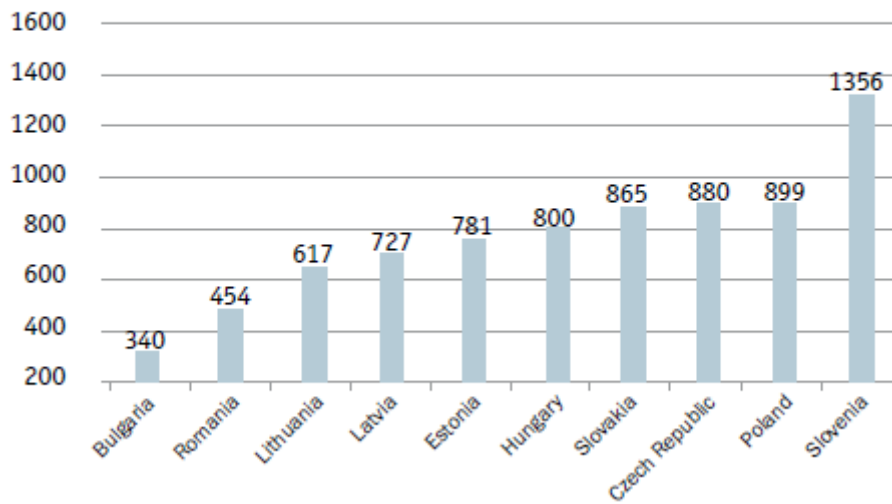
Lithuania	75	27	75	15	356	297
Poland	595	561	744	598	819	7733
Romania	4099	1483	765	242	114	68
Slovakia	149	39	105	10	0	0
Slovenia	12	44	322	0	256	39
Number of cross-border M&As, 2006-2011 (source: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulgaria	29	30	28	14	5	2
Czech Republic	53	54	72	29	24	58
Estonia	10	13	19	5	8	9
Hungary	46	27	26	8	19	16
Latvia	10	17	14	4	16	11
Lithuania	18	17	18	4	7	17
Poland	49	55	43	48	58	46
Romania	44	48	38	18	16	19
Slovakia	12	15	14	6	6	6
Slovenia	7	8	6	2	3	2

Value of greenfield FDI projects in CEE, 2006-2011, in million EUR (source: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulgaria	65	62	199	23	113	93
Czech Republic	1220	3972	3528	1298	1694	1493
Estonia	871	2045	428	145	838	271
Hungary	822	2244	3816	2610	332	874
Latvia	771	219	508	586	632	215
Lithuania	2608	233	557	235	194	122
Poland	995	2309	2285	951	2045	711
Romania	117	116	3278	101	545	99
Slovakia	228	365	104	303	1012	213
Slovenia	1394	526	1277	451	413	274
Number of greenfield FDI projects in CEE, 2006-2011 (source: UNCTAD)						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bulgaria	6	7	13	4	12	6
Czech Republic	42	33	54	12	39	39
Estonia	44	41	27	15	11	17
Hungary	22	30	30	23	21	25
Latvia	25	15	19	9	18	12
Lithuania	66	13	19	12	16	9
Poland	41	48	48	40	48	34
Romania	13	13	29	13	14	8
Slovakia	4	2	7	2	7	5
Slovenia	49	27	31	20	23	24

Average monthly gross wages, EUR, 2011

Source: Eurostat

References:

Data source, indicators and graphics:

27. Ernst & Young, Ernst & Young's 2012 European Attractiveness Survey,
28. Allen & Overy, Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe,
29. OECD, FDI in Figures, July 2012,
30. EBRD, Regional Economic Prospects 2012,
31. UNCTAD, World Investment Report 2012,
32. World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2012.
33. Invest Bulgaria Agency,
34. CzechInvest,
35. Estonian Investment and Trade Agency,
36. Hungarian Investment and Trade Agency (HITA),
37. Invest Lithuania,
38. Investment and Development Agency of Latvia (LIAA),
39. Polish Information and Foreign Investment Agency (PAIiZ),
40. Romania Trade & Invest,
41. Slovak Investment and Trade Development Agency (SARIO),
42. Invest Slovenia,
43. www.bnb.bg,
44. www.cnb.cz,
45. www.eestipank.info,
46. www.mnb.hu,
47. www.bank.lv,
48. www.lb.lt,
49. www.nbp.gov.pl,
50. www.bnro.ro,
51. www.bsi.si,
52. www.nbs.sk .

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

CSM jest fundacją - niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. CSM realizuje własne projekty badawcze, przygotowuje raporty i analizy oraz uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Działalność CSM ma charakter badawczy

i edukacyjny. Od momentu powstania Centrum w 1996 r. udało się zbudować wpływowe forum dla debaty nad polityką zagraniczną z udziałem polityków, dyplomatów, pracowników administracji publicznej, przedsiębiorców, dziennikarzy, studentów oraz przedstawicieli wielu innych organizacji pozarządowych.

Konrad
Adenauer
Stiftung

Fundacja Konrada Adenauera jest niemiecką fundacją polityczną. Jej głównym celem jest edukacja polityczna na rzecz pokoju, wolności i sprawiedliwości. Szczególne znaczenie ma wspieranie jedności europejskiej i zacieśnianie stosunków transatlantyckich. Fundacja jest reprezentowana niemal na całym świecie, ma blisko 60 zagranicznych przedstawicielstw, a swoje projekty realizuje w ponad 120-tu krajach.

W Polsce Fundacja Adenauera, jako pierwsza z niemieckich fundacji politycznych, otworzyła swoje biuro 10 listopada 1989 roku, w dwa miesiące po utworzeniu rządu Tadeusza Mazowieckiego. Był to wyraz uznania dla wieloletniej walki Polaków o wolność, demokrację i prawa człowieka w całej Europie. Działalność Fundacji w Polsce koncentruje się głównie na rozwoju dobrych stosunków między Polską a Niemcami i wspieraniu społeczeństwa obywatelskiego. Nie bez znaczenia jest też dialog na temat światowego bezpieczeństwa, wartości, jak również roli Kościoła Katolickiego w zjednoczonej Europie.

Partner

CEED Institute jest nowym think-tankiem, który powstał aby kontynuować misję CEED Initiative, powołanej podczas II Europejskiego Kongresu Gospodarczego 31 maja 2010r. w Katowicach. Celem Instytutu jest promocja osiągnięć i potencjału gospodarczego państw Europy Środkowej i Wschodniej. Naszą ambicją jest wspieranie inicjatyw gospodarczych oraz dyskusji na temat niezbędnych, reform i innowacji szczególnie w okresie kryzysu. Celem Instytutu CEED jest upowszechnianie idei oraz projektów dążących do podniesienia efektywności oraz konkurencyjności regionu CEE.

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

The CIR is an independent, non-governmental think-tank, dedicated to the study of international relations and those foreign policy issues, which are of crucial importance to Poland, Europe and transatlantic relations. CIR carries out its own research projects, prepares reports and analyses and participates in international projects in cooperation with similar institutions in several countries. The center's activities are analytical and educational in character. Since it was founded in 1996, the CIR has become an influential forum for foreign policy analysis and debate, involving leading politicians, diplomats, civil servants, local government officials, businessmen, journalists, students and representatives of other NGOs.

Konrad
Adenauer
Stiftung

Konrad Adenauer Foundation is a German political foundation. Its main goal is to spread political education for peace, freedom and justice, support for the European unity and strengthening of transatlantic relations are also of great significance. The Foundation is represented world-wide with almost 60 foreign offices and projects realized in 120 countries.

In Poland, the Konrad Adenauer Foundation has opened its office as the first of German foundations, on 10 November 1989, only two month after the Mazowiecki government had been formed. It was a gesture of recognition towards the long-standing Polish fight for freedom, democracy and human rights in the whole Europe. Activity of the Foundation in Poland focuses mainly on developing good relations between Poland and Germany and on support for civil society. Dialogue on the international security, values and the role of the Catholic Church is also of great importance.

Partner

The CEED Institute is a new think-tank that was created to continue the mission of the CEED Initiative, which was set up during the second European Economic Congress on 31st May 2010 in Katowice. Its aim is to promote the achievements and economic potential of Central and Eastern European countries. Our ambition is to support business initiatives and discussions on the necessary reforms and innovation especially during the time of crisis. The objective of the CEED Institute is the dissemination of ideas and projects aiming to improve the efficiency and competitiveness of the CEE region.

Redakcja: Eliza Głowacka-Szprot

Zespół redakcyjny: Anna Dzieszowska, Jędrzej Trojanowski

Kontakt: Eliza Głowacka-Szprot

Centrum Stosunków Międzynarodowych

ul. Emilii Plater 25

00-688 Warszawa

e-mail: glowacka@csm.org.pl

© Centrum Stosunków Międzynarodowych,

Fundacja Konrada Adenauera

Opinie wyrażane w Biuletynie Europy Środkowej i Wschodniej – Puls Regionu są osobistym stanowiskiem autora danej analizy.

Wszelkie prawa zastrzeżone

Centrum Stosunków Międzynarodowych

ul. Emilii Plater 25

00-688 Warszawa

